

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Analýza sportovního prostředí Spojených států
amerických pro potřeby cestovního ruchu**

Bc. Tomáš Balaš, DiS.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Tomáš Balaš, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Analýza sportovního prostředí Spojených států amerických pro potřeby cestovního ruchu

Název anglicky

Analysis of the sports environment of the United States of America for the needs of tourism

Cíle práce

Diplomová práce bude zaměřena na sportovní prostředí Spojených států amerických, jeho vývoj a atraktivitu. Cílem práce bude identifikovat, charakterizovat a zhodnotit stav sportovního prostředí Spojených států amerických pro potřeby cestovního ruchu.

Metodika

1. Rešerše literatury a dostupných zdrojů
2. Vyhodnocení získaných informací a dat
3. Analýza cestovních dokladů potřebných pro cestu na území USA
4. Komparace cestování pomocí cestovní kanceláře/agentury (organizovanému) vůči neorganizovanému cestovnímu ruchu

Doporučený rozsah práce

70 stran

Klíčová slova

sport, cestovní ruch, sportovní cestovní ruch, USA, cestovní doklady, sportovní atraktivita USA

Doporučené zdroje informací

GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. Cestovní ruch: principy, příklady, trendy. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 9788025125953

HIGHAM, James a Tom HINCH. Sport Tourism Development. 3rd ed. Bristol: Short Run Press, ©2018. ISBN 978-1-84541-655-3

KOTÍKOVÁ, Halina. Nové trendy v nabídce cestovního ruchu. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6

KUNZ, Vilém. Sportovní marketing: CSR a sponzoring. Praha: Grada Publishing, 2018. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0560-1

ORIEŠKA, Ján. Služby v cestovním ruchu. V Praze: Idea servis, 2010. ISBN 9788085970685

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3643-3.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 ZS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Abrhám, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 27. 11. 2021

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Analýza sportovního prostředí Spojených států amerických pro potřeby cestovního ruchu“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 23. 3. 2022

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. Josefu Abrahámovi, Ph.D. za odborné rady a věcné připomínky kterých se mi dostalo při realizaci diplomové práce.

Analýza sportovního prostředí Spojených států amerických pro potřeby cestovního ruchu

Abstrakt

Diplomová práce, na téma „Analýza sportovního prostředí Spojených států amerických pro potřeby cestovního ruchu“ informuje o problematice cestovního ruchu s následným zapojením do praxe.

Teoretická oblast je zaměřena na vymezení cestovního ruchu ve spojitosti s jeho historickým vývojem či jeho dělení. Dále se teoretická oblast zabývá sportem a popisem Spojených států amerických.

Praktická oblast se zabývá analýzou sportovního prostředí Spojených států amerických, přičemž je zaměřená na světové sportovní fenomény. Dále obsahuje komparaci produktové nabídky aplikované v praktickém využití, přičemž se jedná o komparaci organizovaného a neorganizovaného cestovního ruchu. Objevuje se zde i analýza statistického vývoje sportovního cestovního ruchu na území Spojených států amerických. V závěru práce je zhodnocena komparace produktové nabídky aplikované v praktickém využití.

Klíčová slova:

Sport, cestovní ruch, sportovní cestovní ruch, USA, cestovní doklady, sportovní atraktivita
USA

Analysis of the sports environment of the United States of America for the needs of tourism

Abstract

The thesis, on the topic "Analysis of the sports environment of the United States of America for the needs of tourism" informs about the issues of tourism with subsequent involvement in practice.

The theoretical area focuses on the definition of tourism in connection with its historical development or its division. Furthermore, the theoretical area deals with sport and a description of the United States of America.

The practical area deals with the analysis of the sport environment of the United States of America, focusing on global sport phenomena. It also includes a comparison of product offerings applied in practical use, with a comparison of organized and unorganized tourism. An analysis of the statistical development of the sports tourism industry in the United States also appears. The thesis concludes with an evaluation of the comparison of product offerings applied in practical use.

Keywords:

Sports, tourism, sports tourism, USA, travel documents, USA sports attraction

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika.....	11
2.1	Cíl práce.....	11
2.2	Metodika	11
3	Teoretická východiska.....	12
3.1	Vymezení cestovního ruchu	12
3.2	Historický vývoj cestovního ruchu.....	13
3.2.1	Vývoj cestovního ruchu v post-covidové době.....	16
3.3	Dělení cestovního ruchu	16
3.3.1	Formy cestovního ruchu	17
3.3.2	Druhy cestovního ruchu.....	19
3.4	Služby cestovního ruchu.....	22
3.5	Sport.....	24
3.5.1	Historický vývoj sportu	24
3.5.2	Pozice sportu v rámci cestovního ruchu	25
3.6	Spojené státy americké.....	27
3.6.1	Historický vývoj vzniku Spojených států amerických	27
3.6.2	Státní zřízení a forma vlády	30
3.6.3	Národní hospodářství.....	31
3.6.4	Kultura Spojených států amerických	32
3.6.5	Cestovní dokumenty a jejich využití pro cesty na území Spojených států amerických.....	41
4	Vlastní práce.....	44
4.1	Sportovní fenomény Spojených států amerických.....	44
4.1.1	NFL.....	44
4.1.2	NBA.....	46
4.1.3	MLB.....	47

4.1.4	MLS	49
4.1.5	NHL	51
4.2	Statistické ukazatele sportovního cestovního ruchu Spojených států amerických	53
4.3	Dopad pandemie onemocnění COVID-19 na sportovní prostředí.....	55
4.3.1	Ekonomický dopad	56
4.4	Komparace produktové nabídky aplikované v praktickém užití.....	58
4.4.1	Cestování prostřednictvím cestovní kanceláře	59
4.4.2	Individuální cestování.....	64
4.4.3	Další nutné výdaje	70
4.4.4	Výhody a nevýhody organizovaného/neorganizovaného cestovního ruchu....	73
5	Zhodnocení a doporučení.....	74
5.1	Doporučení	76
5.2	Diskuse	76
6	Závěr	77
7	Seznam použitých zdrojů	78
8	Seznam obrázků a seznam tabulek	83

1 Úvod

Při cestách za poznáním se člověk pohyboval nejdříve po souši, vodě, vzduchu a s vývojem technologií začal dobývat také vesmírný prostor. Cestování a s ním spojený cestovní ruch se stal nedílnou součástí moderního žití. Hlavním motivem pohybu člověka je záměrná změna prostředí, kterou lidé uspokojují své potřeby, jako například potřeby odpočinku, poznání, pohybu, kulturních akcí, ale taktéž poznání zážitků sportovního charakteru. Uspokojením lidských potřeb se cestovní ruch a samotné cestování stalo významným společenským a ekonomickým fenoménem.

Objevování nového prostředí či cestování za zážitky je možné zasadit doslova do roviny životní filozofie. Právě tu má ale každý člověk odlišnou, přičemž někteří se raději svěří do odborných rukou klasických cestovních kanceláří a jiní raději vyrazí do světa sami tzv. „na vlastní pěst“.

Samotná práce je zaměřena na analýzu sportovního prostředí Spojených států amerických, přičemž je dělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je založena na literární rešerši, která se zabývá historickým vývojem samotného cestovního ruchu. Dále definuje rozdělení cestovního ruchu, jeho jednotlivé druhy a formy. Část teoretické práce se zabývá taktéž popisem samotných Spojených států amerických a společensko-kulturních aspektů jež je definují. Je zde definován sport a jeho pozice v rámci cestovního ruchu.

Praktická část práce analyzuje sportovní fenomény zájmové destinace a představuje produkty vybrané cestovní kanceláře, díky kterým je možno vyhodnotit pozici na tuzemském trhu. Oproti cestovním kancelářím je taktéž uváděna analýza individuálního cestování.

Cílem práce je identifikovat a charakterizovat stav sportovního prostředí Spojených států amerických v ohledu cestovního ruchu, který ovlivňuje pozice sportovních cestovních kanceláří a jejich benefity, které cestovatelům přináší s následným porovnáním varianty individuálního cestování.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je identifikovat, charakterizovat a zhodnotit stav sportovního prostředí Spojených států amerických pro potřeby cestovního ruchu.

Dílčí cíle:

- Vymezení cestovního ruchu, jeho dělení a historický vývoj
- Zhodnocení pozice sportu v rámci cestovního ruchu se zaměřením na Spojené státy americké
- Přiblížení problematiky cestovních dokumentů
- Charakterizovat a zhodnotit jednotlivé sportovní fenomény Spojených států amerických
- Komparace organizovaného a neorganizovaného cestovního ruchu
- Zhodnocení, doporučení a formulace závěrů

2.2 Metodika

V teoretické části bude na základě literární rešerše vymezen cestovního ruchu, jeho dělení a historický vývoj. Dále bude představen sport, jeho historický vývoj včetně jeho zasazení do oblasti cestovního ruchu. V neposlední řadě budou představeny Spojené státy americké, od historického vývoje až po společensko-kulturní život.

V praktické části budou pomocí dostupných zdrojů analyzovány sportovní fenomény Spojených států amerických, které mají na sportovní prostředí cestovního ruchu významný vliv. Dále budou zmíněny statistické ukazatele, které budou zaměřeny na sportovní prostředí cestovního ruchu Spojených států amerických. Bude přiblížena problematika spojená s onemocněním COVID-19, respektive jeho ekonomické dopady.

Bude vytvořena komparace produktové nabídky, přičemž se bude jednat o komparaci produktů organizovaného a neorganizovaného cestovního ruchu se srovnatelnými parametry. Výstupem této analýzy bude srovnávací finanční kalkulace, včetně zhodnocení obou variant, přičemž budou formulovány závěry a doporučení.

3 Teoretická východiska

Tato kapitola slouží k účelům seznámení se s problematikou diplomové práce. Pro přiblížení jí samotné je nutné stanovit teoretický základ cestovního ruchu, který je možné značit v historických souvislostech. V níže položených odstavcích je vymezeno základní dělení, členění cestovního ruchu a v neposlední řadě jsou jednotlivými charakteristikami představeny Spojené státy americké.

3.1 Vymezení cestovního ruchu

Vymezení cestovního ruchu nelze pojmout za jednoznačnou záležitost, a to i přesto, že není neobvyklé seznámit se s řadou definic. Nejednoznačnost vymezení je z velké části zapříčiněna tím, že cestovní ruch je aktuálně jedno z nejrychleji rozvíjejících se odvětví. Byť v poslední dvou letech bylo samotné cestování znatelně omezené.

Cestovní ruch je významně posilujícím elementem ekonomického a sociálního zázemí dnešní společnosti. Jednoznačné vymezení cestovního ruchu není snadné. V praxi se můžeme setkat s řadou pokusů o jednoznačnou definici problematiky, což je evidentní především v odborné literatuře, kde se setkáváme s mnoha různorodými definicemi. Z řady definic, se kterými se lze setkat, tak je nejvýznamnější ta od Světové organizace cestovního ruchu (World Tourism Organization- UNWTO), která cestovní ruch definuje následovně: *„Jedná se o činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí (obvyklé prostředí), a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný, než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.“*¹

Jiné, obsáhlejší a konkrétnější definice využívají ve své publikaci Charles R. Goeldner a J. R. Brent Ritchie, kteří o cestovním ruchu hovoří jako o aktivitě osob, které cestují na místa (za účelem návštěvy památek, přátel a příbuzných či užití dovolené, kde společným jmenovatelem je trávení volného času. Toto popsání autorů je však pouze povrchové, při hlubším zamyšlení se nad definicí cestovního ruchu uvádějí, že do něho zařazujeme také aktivity osob, které se účastní jakýkoliv pracovních nebo profesionálních aktivit (kongrese, konference aj.), a také těch které cestují ze studijní důvodů (stáže, studijní cesty, vědecká studie či výzkum). Rovněž uvádějí, že snaha o úplnou definici cestovního ruchu je velmi složitá, především z důvodu, že při aktuálně masivně rozvíjejícím se cestovním ruchem je

¹ UNWTO *Tourism Definitions*. Madrid: UNWTO, 2019. ISBN 978-92-844-2085-8.

podstatné zahrnout rozličné skupiny, které se na celém odvětví podílejí a ovlivňují jej. Tyto skupiny můžeme podle Goeldnera a Ritchie dělit na – turista, firmy nabízející turismům zboží a služby, správa hostitelských oblastí a hostitelská komunita. Z pohledu turisty je cestovní ruch nástrojem k uspokojení potřeb (fyzických i psychických), přičemž povaha těchto potřeb ovlivňuje konečný výběr samotné destinace, popřípadě aktivity. Firmy nabízejícím turistům zboží a služby vnímají cestovní ruch jako příležitost nabýt zisku poskytováním zboží a služeb, které si cestovní ruch žádá. Pod správou hostitelských oblastí vnímáme především politickou rovinu cestovního ruchu, přičemž političtí představitelé vnímají tuto oblast jako jistý nástroj navyšující kapitál ekonomiky hostitelské oblasti. Hostitelská komunita považuje cestovní ruch za příležitost, která ovlivňuje kulturu a zaměstnanost. Pro tuto skupiny je velmi důležitá interakce se samotnými turisty, přičemž právě ta může mít ne vždy přínosné důsledky.²

3.2 Historický vývoj cestovního ruchu

Historie cestovního ruchu sahá do dob před Kristem, je to z toho důvodu, že za cestovní ruch jsou označovány všechny cesty mimo obvykle obývané území. K těmto cestám docházelo v dobách pravěku, kdy motivací bylo zajištění si potravin, stěhování kmenů aj. S dalšími motivy k účasti na cestovním ruchu přispívá období starověku. S těmito motivy přišly starověké civilizace (jako například Egyptané, Sumerové aj.), jejichž motivem bylo dobývání, objevování nových území, odpočinek či zábava. Mnoho písemností, které dokazují existenci cestování za odpočinkem či zábavou nalezneme ve starověkém Římě nebo Řecku. V této době také vznikaly mapy, které zachycovaly tehdejší svět. Mezi neznámější dochované mapy tehdejší doby pocházejí od Herodota (Herodotův svět) nebo Pausania (Pausaniaova Cesta po Řecku). Rozvoj cestovního ruchu v době před Kristem byl umožněn především díky tehdejší infrastruktuře římských silnic. Pro cestování v době středověku bylo charakteristické, že byl součástí životního stylu šlechty a bohatých měšťanů. Vznikaly taktéž propracovanější mapy, přičemž určitý poměr cest byl směřován na budoucí povolání (dnešní pracovní cesty, školení aj.). Od 13. století se začíná rozvíjet význam zámořský objevů do zámoří jako například cesty cestovatelů – Marco Polo (podrobně popsal východní Asii - převážně Čínu), Vasco da Gama (cesta po moři do Indie aj.), Krištof Kolumbus (výpravy přes Atlantský oceán). O moderním cestovním ruchu jako takovém, je možné mluvit od

² GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 9788025125953.

objevení kompasu (Čína) a vynalezení knihtisku (Johannes Gutenberg). Právě díky knihtisku se začali objevovat první tištění průvodci. S čímž byli následně spojováni i průvodci z řad měšťanů (převážně těch znalých danou oblastí). Úloha tehdejších průvodců byla především v ochraně cestovatelů před přepadením a zlehčení cesty (poznatky o ubytování, dané oblasti aj). Za světově nejznámějšího průkopníka organizovaného cestovního ruchu je považován Thomas Cook, který 5. července 1841 zorganizoval první zájezd. Jednalo se o výlet vlakem po anglickém venkově (Leicester – Loughborough) v délce 17,7 km pro 570 osob z protialkoholního hnutí. V roce 1851 vypravil na 1. mezinárodní průmyslovou výstavu, konanou v Londýně, 165 000 osob. První zahraniční cesta organizovaná Thomasem Cookem se datuje k roku 1855 na Světovou výstavu v Paříži. Rok 1856 byl pro Cooka přelomovým, jelikož začal pořádat již pravidelné zájezdy do různých evropských zemí. Podařilo se mu uskutečnit takové zájezdy jako například – cesta kolem světa za 222 dnů, cesta do Mekky aj. Novodobý cestovní ruch byl formován na počátku 20. století, přičemž cestovní ruch začal tehdy významně ovlivňovat společensko-ekonomické podmínky tehdejších sociálních skupin. Od té doby se cestovní ruch stal součástí národních hospodářství. Vývoj novodobého cestovního ruchu je dělen do tří etap: První etapa (období do 1. světové války), Druhá etapa (období mezi dvěma světovými válkami), Třetí etapa (období po 2. světové válce).

V první etapě novodobého cestovního ruchu bylo možné cestovat volně, tedy bez jakýchkoliv vážnějších omezení ze stran jednotlivých států. Pro tuto etapu je specifický materiálně-technický rozvoj, který byl především v lázeňských a přímořských oblastech.³

Druhá etapa byla značně ovlivněna 1. světovou válkou, díky níž byly národní ekonomiky v dezolátních stavech a podílely se tak na prohloubení společenských a hospodářských problémů. V této etapě většina zemí přistoupila na opatření, která omezovala mezinárodní vztahy (omezení zahraničního cestovního ruchu a s ním spojených služeb – celní, pasové, víza ad.). K dalšímu omezení napomohla hospodářská krize ve 30. letech 20. století. Následně se začala rozvíjet doprava (dopravní prostředky), což napomáhalo k společensko-ekonomickým změnám a tím i možnému dalšímu rozvoji cestovního ruchu. Rozvíjeli se základní formy a druhy cestovního ruchu a mimo jiné se cestovní ruch začal také orientovat na zimní sezóny, čímž se nabízela nová a netradiční místa pro cestovní ruch v zimním období. S větším odstupem od konce 1. světové války se pomalu začal rozvíjet i mezinárodní

³ WALTON, John. Tourism. *Encyclopedia Britannica* [online]. London: Encyclopedia Britannica, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/tourism>

cestovní ruch a služby s ním spojené, na což navazovalo vytváření mezinárodních organizací, které budou řešit problematiku cestovního ruchu na mezinárodní úrovni.

Vývoj na počátku třetí etapy byl znatelně ovlivněn 2. světovou válkou a tím, že po konci války byl svět rozdělen na dva bloky. Tento stav ale platil velmi krátce po konci války, přičemž následoval výrazný nárůst druhů a forem cestovního ruchu. Cestovní ruch se stává v této době produktem běžné spotřeby. Rozvoj cestovního ruchu měl pozitivní dopady na fond volného času či rozvoj průmyslu. Začaly se však objevovat i negativní dopady cestovního ruchu, převážně se tedy jednalo o dopady na životní prostředí. Oproti předchozí etapě do stavu zahraničního cestovního ruchu promlouvají samotné státy, s tím že pro některé státy se příjmy z cestovního ruchu stávají velmi důležitou položkou v rámci národního hospodářství. Exponenciálního růstu cestovního ruchu dosáhl za přispění mnoha faktorů. Ubytovací zařízení přešla na obchodní model franchising nebo se začaly využívat k platbám kreditní karty. Cestování v 60. letech 20. století bylo označováno jako bezpečné a dostupné (lidé měli čas a finanční prostředky).⁴

Aktuální cestovní ruch

V dnešní době jsou lidé ohleduplnější. Zaměřují se na dopady cestování na životního prostředí či místní komunity. V průběhu 21. století se přístup k internetu stal běžnou součástí lidského života, a otevřely se tak nové možnosti pro cestování. Je evidentní, že se v průběhu času zvyšuje lidské bohatství a mobilita občanů. Při výběru destinace jsou lidé vybíravější a důvtipnější. Lidé v dnešní době cestují z různých důvodů – chtějí prožívat nové zážitky, dobrodružství, starat se o své zdraví apod. Hledají zážitky, které budou autentické a chtějí zažít různé druhy turistiky. Mezi populární druhy turistiky řadíme – Temný turismus (Dark Tourism – Cestování na místa, která jsou spojená se smrtí či utrpením jako bojiště, místa přírodních katastrof, přístupná vězení, popraviště, vyhlazovací tábory ad.), Medicínský turismus (zaměřený na zdravotní prevenci, rehabilitaci, rekonvalescenci, léčení následků nemocí v lázeňských či jiných zdravotních střediscích), Dobrovolnický turismus (nezištná pomoc v různých odvětvích po celém světě – dobrovolnictví v oblasti muzeí, ochrany přírody, spolupráce s nadacemi ad.), Korupční turismus (cestování na místa, která jsou spojená s korupčními kauzami).⁵

⁴ JÚNOVÁ, Barbora. *Vliv druhé světové války na cestovní ruch*. Jihlava, 2012. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Vedoucí práce Ak. malíř Vladimír Netolička.

⁵ *Nové trendy v cestovním ruchu*. Brno, 2016. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ing. Astrida Peruthová.

3.2.1 Vývoj cestovního ruchu v post-covidové době

Stejně jako ostatní odvětví, tak i cestovní ruch byl a stále je zasažen pandemií onemocnění COVID-19 (o dopadech pandemie na odvětví cestovního ruchu více v kapitole 4.3 Dopad pandemie onemocnění COVID-19 na sportovní prostředí). Se zlepšující se pandemickou situací a rozvolňováním opatření se začíná situace i v cestovním ruchu zlepšovat. Což naznačuje i veřejné mínění, jehož analýzu v listopadu minulého roku vytvořila společnost Booking.com. Daného průzkumu se zúčastnilo přes 24 000 respondentů (převážně cestovatelů) z 31 zemí. Lidé si chtějí nahradit ztracené příležitosti k cestování, přičemž právě tři čtvrtiny respondentů se vyjádřilo tak, že pokud jim to jejich rozpočet dovolí, budou chtít v rámci roku 2022 cestovat. Pro téměř polovinu respondentů není otázka peněz nikterak limitující, a v cestování jim nečinní překážku. Takové chování společnosti může napomoci samotnému trhu cestovního ruchu, jelikož lze očekávat zvýšený zájem po téměř dvou letech odmlky. Z průzkumu je také evidentní pozitivní trend týkající se lokálních komunit. Především z pohledu přínosu cestovního ruchu pro danou komunitu (například aby peníze utracené v dané lokalitě zůstali a pomohli místní komunitě). Lidé chtějí zažít autentické zážitky z kultur místních komunit. Po dvou letech omezení, chtějí své cesty zaměřovat na zdravotní vitalitu (fyzickou a duševní). K tomu chtějí především využívat wellness pobyty, z čehož je možné predikovat zvýšenou poptávku po zařízeních, které služby odpočinkového a ozdravného charakteru nabízejí.⁶

3.3 Dělení cestovního ruchu

Z definic a popisu cestovního ruchu je evidentní, že se jedná o souhrn vztahu a jevů, které nabývají velkého obsahu a působnosti. Právě z toho důvodu je i pro obor cestovního ruchu používáno členění, které usnadňuje samotnou orientaci v oboru. V odborné literatuře se v oblasti členění cestovního ruchu dozvíme o dělení do forem a druhů. Díky tomu, že je cestovní ruch tak rozsáhlým oborem a je neustále ve vývoji, je možno se v literatuře setkat s určitými terminologickými odchylkami, případně se může vyskytnout překrývání u některých dělení.

⁶ Key industry takeaways from Booking.com's 2022 Travel Predictions. *Booking.com* [online]. Netherlands: Booking.com, ©2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://partner.booking.com/en-gb/click-magazine/key-industry-takeaways-bookingcoms-2022-travel-predictions>

3.3.1 Formy cestovního ruchu

Pro zařízení do určité formy je klíčovým kritériem samotná motivace účastníků cestovního ruchu. Mezi základní motivace řadíme: kontakt s lidmi, odpočinek, poznání nového prostředí (kultury). Právě z těchto motivů vycházejí základní formy cestovního ruchu: kulturní, rekreační, společenský, ekonomický, sportovní aj.

Kulturní cestovní ruch

Společným jmenovatelem kulturního cestovního ruchu je poznávání odlišných kultur, způsobů života, tradic, zvyků, náboženského smýšlení aj.

Jednou z možných forem kulturního cestovního ruchu je cestovní ruch zaměřený na vzdělání, jehož motivací je získání znalostí a dovedností z navštívené destinace, na které návštěvník nebo organizace (instituce) vynaloží vlastní finanční prostředky. Jedná se například o jazykové kurzy, poznávání místních zvyků a tradic. Do této formy je zařazen také vzdělávací cestovní ruch. Vzdělání jako hlavní aktivita vzdělávacího cestovního ruchu má obvykle formu samostudia. Studijní pobyty, které jsou hrazeny (i částečně) z prostředků hostitelské navštívené země (granty, stipendia apod.), do vzdělávacího cestovního ruchu nezařazujeme. Další formou kulturního cestovního ruchu je náboženský cestovní ruch (zde řadíme také poutní nebo religiózní cestovní ruch), pro který je specifické, že návštěvník navštěvuje památky náboženského charakteru (kostely, katedrály, poutní místa aj.) nebo se účastní náboženských obřadů aj.⁷

Rekreační cestovní ruch

Pro rekreační cestovní ruch je specifickým znakem regenerace psychická a fyzická. Jedná se tedy o nejvíce rozšířenou formu cestovního ruchu, která má historický kontext, jelikož se jedná o jednu z nejstarších forem cestovního ruchu. V tomto dělení se setkáváme s lázeňským cestovním ruchem, pobyty na dovolené a rekreace. Právě lázeňství jako takové má například v České republice dlouholetou tradici a velmi dobrou pověst. Trend, který se stal v posledních letech velmi populárním můžeme sledovat právě ve zmíněném lázeňském cestovním ruchu, ve kterém se jedná o kondiční či preventivně zdravotní pobyty v lázeňských zařízeních.⁸

⁷ HÁJKOVÁ, Iveta. Kulturní cestovní ruch – Brno muzikálové. Jihlava, 2017, 83 s. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Vedoucí práce Ing. Martina Doležalová

⁸ GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 9788025125953.

Společenský cestovní ruch

Ze samotného názvu tohoto dělení je evidentní, že hlavní motivací, kterou účastníci tohoto cestovního ruchu mají, jsou společenská setkání. Nejvíce využívanou formou jsou setkávání s příbuznými či známými. Tato setkání lze kombinovat následně i s návštěvou kulturních zařízení, kde se následně pohybujeme v definicích forem cestovního ruchu na hraně mezi společensky a kulturně orientovaným cestovním ruchem.⁹

Sportovní cestovní ruch

Další typ cestovního ruchu je možné rozdělit na aktivní sportovní činnost a pasivní sportovní činnost. Aktivní sportovní činnost je charakterizována se zaměřením na pobyty se sportovním vyžitím, zabývající se aktivitami sloužící pro udržování a posilování zdraví (jak fyzického, tak psychického). Aktivity, které můžeme řadit do aktivní sportovní činnosti jsou například: cykloturistika, pěší turistika, fitness, lyžování a mnoho dalších sportovních činností. O pasivním cestovním ruchu můžeme říci, že se jich lidé účastní jako diváci sportovních událostí (fotbalová utkání, atletický halový mítink a mnoho dalších).¹⁰

Cestovní ruch orientovaný ekonomicky

U ekonomicky orientovaného cestovního ruchu je hlavní motivací účastníka profesní aspekt. To především z toho důvodu, že se jej účastníci této formy cestovního ruchu zúčastňují v pracovním čase. Řadíme sem obchodní, kongresový, incentivní, výstavnický a veletržní cestovní ruch. Obchodní cestovní ruch je profesně orientovaný na obchodní či jiné pracovní cesty. Do kongresového cestovního ruchu jsou zahrnuty účasti na různých kongresech, konferencích či seminářích aj. Incentivní cestovní ruch je motivačním nástrojem zaměstnavatelů, kteří jej využívají k pracovní motivaci svých zaměstnanců. Veškeré náklady incentivního cestovního ruchu platí daný zaměstnavatel. Posledním popisovaným ekonomicky orientovaným cestovním ruchem je výstavnický a veletržní. Už ze samotného názvu je zřejmé, že hlavní aktivitou je účast na veletrzích a výstavách (za účelem zaujmout, informovat a vytvořit kontakty k budoucímu obchodování).¹¹

⁹ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. V Praze: Idea servis, 2010. ISBN 9788085970685.

¹⁰ Sportovní turismus. *Tělesná kultura* [online]. Olomouc: Univerzity Palackého v Olomouci, ©2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://telesnakultura.upol.cz/artkey/tek-201002-0006_SPOR-TOVNI_TURISMUS.php

¹¹ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. Prostějov: Computer Media, 2015. ISBN 978-80-7402-216-6.

3.3.2 Druhy cestovní ruchu

Cestovní ruch dle původu účastníků

Dělení podle původu účastníků je členěno na domácí a zahraniční cestovní ruch. Domácí cestovní ruch dle definice WTO může být charakterizován jako cestovní ruch domácích návštěvníků v rezidenční zemi (domácí cestovní ruch pro rezidenty Spojených států amerických, tedy ti kteří žijí v USA je například návštěva památky Golden Gate Bridge). Jedná se o pobyty za účelem trávení volného času (rekreace, relaxace aj.), vyřizování obchodních záležitostí nebo za jiným účelem, které však trvají méně než 1 rok.

U zahraničního cestovní ruchu dochází k překročení státních hranic rezidenční země. Zahraniční cestovní ruch zahrnuje příjezdový a výjezdový cestovní ruch sledované země. Příjezdový cestovní ruch je definován jako cestovní ruch realizovaný obyvateli jiné země do sledované země. Do výjezdového cestovní ruchu je zahrnován cestovní ruch rezidentů dané země do jiné země, za podmínky že se jedná o dobu kratší než jeden rok a cílem cesty jsou pracovní příležitosti, volnočasové aktivity nebo jiné účely.¹²

Cestovní ruch dle počtu účastníků

Dle počtu účastníků lze dělit na individuální, kolektivní a masový cestovní ruch. Základy individuálního cestovního ruchu jsou položeny na cestování a organizování pobytu jednotlivcem. Individuálním cestovním ruchem jsou tedy cesty jednotlivců, popřípadě rodin (tzn. malé skupiny), které necestují v rámci organizované skupiny (cesty na rodinné chaty aj.). Dalším druhem cestovního ruchu, který je již organizovaný, je kolektivní cestovní ruch. Cestování v rámci organizované skupiny je kolektivní cestovní ruch, který hovoří například o klubovém cestovním ruchu, ve kterém je společnou charakteristikou vědomě vytvořená skupina lidí, které spojuje společný zájem či záliba. Masový cestovní ruch řadíme mezi nejoblíbenější, především z důvodu že se jedná převážně o nejlevnější a nejpohodlnější možnost. Už tedy z názvu vyplývá že je pro něho typická vysoká koncentrace návštěvníků (například místa jako La Rambia, Benidorm aj.). Masový cestovní ruch je protipólem již zmiňovaného individuálního cestovního ruchu.¹³

¹² Metodika - Cestovní ruch. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metodika_casove_rady_cestovni_ruch

¹³ ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. V Praze: Idea servis, 2010. ISBN 9788085970685.

Cestovní ruch dle délky trvání

Daný druh cestovního ruchu lze v základu rozdělit na krátkodobý a dlouhodobý, přičemž počet přenocování na jednom místě je charakteristikou, dle které je délka trvání hodnocení.

Rozhodný milníkem mezi krátkodobým a dlouhodobým pobytem jsou 4 přenocování.

Do krátkodobého cestovním ruchu řadíme pobyty, pro které je charakteristická délka přenocování 1-4 noci. Řadíme sem například obchodní pobyty (bývají obvykle v průběhu pracovního týdne) nebo víkendové pobyty aj.

Pro dlouhodobý cestovní ruch je milníkem 5 a více přenocování, a do této kategorie řadíme například lázeňský cestovní ruch (průměrná délka trvání 3 týdny), dovolené u moře aj.

Cestovní ruch dle převahy místa pobytu

Dle převahy místa pobytu dělíme na městský a venkovský cestovní ruch. V tomto dělení je rozsáhlejším městský cestovní ruch, jehož koncentrace je běžně okolo známých památek, přičemž se jedná o krátkodobé pobyty právě s motivem návštěvy měst a využívání služeb jimi nabízených. Protipólem je venkovský cestovní ruch, který je realizován mimo městské oblasti. Charakteristickým ukazatelem je, že se jedná o vícedenní pobyty s motivy rekreačních aktivit.

Cestovní ruch dle ročního období

U dělení cestovního ruchu dle ročního období, hovoříme o cestovním ruchu sezonním, mimosezonním a celoročním. Sezónnost je výsledkem působení přírodních (střídání ročních období, klima, povětrnostní podmínky aj.) a sociálních (čerpaní dovolené, školní prázdniny aj.) vlivů. Sezónnost je projevena vyšším počtem účastníků cestovního ruchu, obsazeností ubytovacích zařízení aj. V cenové politice se setkáváme s rozdělením na sezonní a mimo sezonní ceny, což je nástroj pro určité zmírnění zájmu v hlavní sezóně. Je evidentní, že hlavní sezonní období jsou různá, například pro ski areály je hlavní sezóna od 25.12 do 20.3. a pro kempy je hlavní sezóna od 27.6. do 1.9. kalendářního roku v závislosti na lokalitě.

Rozvoj celoročního cestovního ruchu je možný bez omezení po celou dobu roku (jako je například lázeňství).¹⁴

¹⁴ ŠAUER, Martin, Jiří VYSTOUPIL, Andrea HOLEŠNÍKOVÁ a . *CESTOVNÍ RUCH*. Brno, 2015. Učební text. Masarykova univerzita.

Cestovní ruch dle vlivu na životní prostředí

Cestovní ruch v dopadech na životní prostředí je možné dělit na tzv. měkký a tvrdý cestovní ruch. Měkký cestovní ruch je takový cestovní ruch, který minimálně narušuje přirozené prostředí dané lokality a je zde snaha o využívání místních zdrojů. Jedná se například o agroturismus (turistika v typických venkovských podmínkách, při které je smyslem poznání života a obecně života na venkově), ekoturismus (návštěva chráněných přírodních útvarů a to takovým způsobem aby nebyli cestovním ruchem narušováni – pěší turistika, pozorování přírody, fotografování aj.).¹⁵

Cestovní ruch dle vlivu na platební bilanci

Cestovní ruch může na platební bilanci působit aktivně a pasivně. U aktivního působení cestovního ruchu na platební bilanci, se jedná o příliv devizových prostředků zahraničními návštěvníky (tedy zahraniční návštěvník v dané zemi spotřebovává zboží a služby). Na druhou stranu u pasivního působení cestovního ruchu na platební bilanci dochází k odčerpávání devizových prostředků příslušné země (směňování měn).

Cestovní ruch dle způsobu organizace

Uvažujeme o rozdělení na individuální a organizovaný cestovní ruch. Individuální cestovní ruch je blíže popsán v členění dle počtu účastníků. Pro organizovaný cestovní ruch je typické, že se jedná o činnosti organizátorů, tedy cestovních kanceláří. Právě cestovní kanceláře přicházejí s produkty (zájezdy, pobyty aj.), které se odlišují od individuálního cestovního ruchu, tím že mají pevně nastavený program, ve kterých je proces ovlivnění ze strany jednotlivců zcela eliminován.

Cestovní ruch dle způsobu financování

U členění dle způsobu financování rozlišujeme dva přístupy, komerční a sociální. U komerčního cestovního ruchu veškeré finanční výdaje platí účastník z vlastních zdrojů a jedná se o cesty, u kterých musí být splněna určitá podmínka (jako například být zaměstnancem určitého podniku, žádanka od lékaře aj.). V případě sociálního cestovního ruchu se jedná o částečně hrazenou cestu, přičemž část výdajů na cestování/pobyt jsou hrazeny určitou organizací (daným podnikem, zdravotní pojišťovnou aj.).¹⁶

¹⁵ KUNZEOVÁ, Iva. *Vliv cestovního ruchu na životní prostředí*. Brno, 2016. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně.

¹⁶ ŠTĚPÁNKOVÁ, Hana. *Technika služeb cestovního ruchu*. Ostrava, 2010. Učební text. Technická univerzita Ostrava.

3.4 Služby cestovního ruchu

Ve své publikaci P. Kotler a K. L. Keller uvádějí následující definici pro službu. „*Služba je jakýkoli akt nebo výkon, který může jedna strana nabídnout jiné straně a který je svou podstatou nehmotný a nevede ke změně vlastnictví čehokoliv. Příprava služby může, ale nemusí, být spojena s fyzickým výrobkem. V případě služeb nepřechází vlastnické právo na zákazníka, ale předmět zůstává ve vlastnictví poskytovatele. Zákazníkovi náleží pouze výsledek poskytnuté služby – tedy hodnota, užitek či zážitek*”.¹⁷

J. Oriška ve své publikaci definuje pojem služba takto: „*Službami obecně se rozumějí ekonomické statky, které mají převážně nehmotný charakter*“. Podle Orišky je možné služby dělit několika způsoby, například pomocí jejich heterogenity, podle druhu, charakteru spotřeby, z hlediska uspokojovaných potřeb či ekonomického hlediska.¹⁸

Z hlediska heterogenity

Základní členění služeb je možné díky již zmíněné heterogenitě, přičemž rozlišujeme služby cestovního ruchu a ostatní (z tohoto členění vychází i ostatní dělení služeb). Za služby cestovního ruchu řadíme takové, které převážně uspokojují potřeby účastníků cestovního ruchu, a zejména tyto služby produkují podniky cestovního ruchu. Jedná se tedy o služby producentů (dopravní, ubytovací, pohostinské, lázeňské ad.) a zprostředkovatelské (především tedy služby nabízené cestovními kancelářemi, cestovními agenturami nebo také turistickými informačními kancelářemi aj.). Za služby ostatní považujeme takové, pokud jejich produkce je z určité míry spotřebovávána účastníky cestovního ruchu, ale v celkové míře jsou tyto služby využívány k uspokojování potřeb místními obyvateli dané lokality.

Z hlediska uspokojovaných potřeb

Služby z hlediska uspokojování potřeb jsou děleny na základní a doplňkové služby. Mezi základní služby jsou řazeny takové, které uspokojují převážně primární potřeby dopravní, ubytovací a stravovací. Doplňkové služby, někdy také označované jako komplementární jsou takové, které uspokojují sekundární potřeby. Jedná se například o služby sportovně-rekreační (sledování sportovního utkání, jízda na kole, ad.), kulturně-společenské (návštěva koncertu nebo tanečního plesů) aj.

¹⁷ KOTLER, Philip a Kevin Lane KELLER. *Marketing management*. [4. vyd.]. Přeložil Tomáš JUPPA, přeložil Martin MACHEK. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4150-5.

¹⁸ ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. V Praze: Idea servis, 2010. ISBN 9788085970685.

Členění služeb dle druhu

Pomocí tohoto členění je vyjadřován vztah služeb mezi hlavními nositeli (podniky cestovního ruchu) v závislosti na druzích a formách cestovního ruchu. Vzhledem k tomu jsou služby rozdělovány na – kulturně-společenské, sportovně-rekreační, informační, dopravní, ubytovací, stravovací, kongresové, lázeňské, asistenční, animační, organizační, zprostředkovatelské a průvodcovské.

Dle charakteru spotřeby

V rámci členění dle charakteru spotřeby jsou služby děleny na osobní a věcné. Příkladem osobní služby je odnos zavazadel v rámci ubytovacího zařízení. Mezi služby věcného charakteru lze zařadit mimo jiné cykloservis.

Z ekonomického hlediska

V odborné literatuře jsou definovány služby placené a neplacené. Pro placené služby je zdrojem jejich úhrady například prodejní cena, vstupné, poplatek za denní tisk ad. Pro využití těchto služeb musí jejich uživatel vynaložit vlastní finanční prostředky, čímž zabezpečuje zisk jejímu poskytovateli. Pro neplacené služby je specifické, že neprodukují zdroj úhrady na náklady s nimi spojenými. V tomto případě poskytovatel této služby musí náklady na služby krýt z výnosů placených služeb nebo z jiných zdrojů (dotace, sponzorské dary aj.).¹⁹

¹⁹ RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: (soubor studijních materiálů)*. Vyd. 2., (1. v nakl. Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2007. *Ekonomie* (Key Publishing). ISBN 9788087071441.

3.5 Sport

3.5.1 Historický vývoj sportu

První známky týkající se sportovních aktiv je možné pozorovat ve starověkých civilizacích (především na území dnešní Číny či Persie). Obvykle tyto sportovní aktivity měly sloužit k fyzickému výcviku pro případ války. Bezpochyby neznámější sportovní událostí, u které jsou tradice dodržovány i v dnešní době, jsou olympijské hry (dříve se jednalo o pravidelné pořádání sportovní her v Olympii). První olympijské hry se konaly 776 př. n. l., kde se soutěžilo v disciplínách – běh, zápas, hod diskem, hod oštěpem, gymnastika nebo dnes nevídaná disciplína soutěž básníků. Tuto událost můžeme považovat za počátky cestovního ruchu a cestování za hlubšími motivy, než jen za obstarání si potravy apod. Ještě před počátky moderního sportu byl sport ve středověku vnímán podobně jako ve starověku, tedy k výcviku, právě zde se objevují i sportovní události za jiným účelem. Jednalo se například o sportovní události pořádanou v roce 1580 na území Itálie, tzv. Calcio Fiorentino (sport, který kombinoval dnešní ragby a fotbal. O sportu, tak jak jej známe dnes, je možné hovořit v době technické revoluce (převážně Anglie). Právě na území Anglie vznikala fotbalová asociace, odehrálo se mistrovství v tenise ve Wimbledonu nebo byla napsána pravidla dnešní házené. Toto období můžeme vnímat jako milník vzniku moderního sportu, přičemž se sport začal rozdělovat do 3 úrovní. První úroveň byla na vrcholné úrovni (tedy profesionální sportovci, tzv. sportovci na plný úvazek), kde se má za to, že takový jedinec denně trénuje a to i několik hodin. Své dovednosti nabyté v tréninkovém procesu prezentuje na soutěžích národní či mezinárodní úrovně. Za sportovce na druhé úrovni považujeme poloprofesionální či amatérské sportovce. Pro tyto jedince je charakteristické, že týdně několikrát trénují (avšak četností se nesrovnávají s profesionálními sportovci), a jsou registrováni v určitém svazu/spolku a pravidelně se účastní soutěží (například amatérský sport na krajské úrovni). Poslední úroveň je sportovec na rekreační úrovni. Je to osoba, která příležitostně sportuje bez jakékoli oficiální registrace v nějakém svazu či amatérské soutěži.²⁰

Popularita sportu pro širokou veřejnost je podpořena vyšším počtem sportů provozovaných na profesionální úrovni. Zejména ve spojení s profesionální úrovní dochází k masovější sledovanosti sportů. S přihlédnutím na vývoj ve většině sportovních odvětvích, není

²⁰ A Brief History of Sports. *ThoughtCo.com is the World's Largest Education Resource* [online]. New York: ThoughtCo, ©2022, 2019 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/history-of-sports-1992447>

nouze o zajímavé a divácky atraktivní sporty. S profesionální úrovní sportovců je spojen především vysoký přínos peněz, ten je zajištěn reklamou, sponzorskými kontrakty nebo státní podporou (dotační programy) aj. Financování sportu má v dnešní době dva trendy zaměřené se na nejpobulárnější soutěže a rozšiřování sportovních odvětví. V rámci zaměření se na nejpobulárnější soutěže světa vybraných sportů je výběr omezen na určité množství soutěží, které prostřednictvím vysoké sledovanosti mají k dispozici astronomické finanční prostředky (tyto soutěže jsou lukrativní pro sponzory, ale také potěší fanouška, sledujícího danou soutěž). Jedná se především o sportovní fenomény sportovního prostředí Spojených států amerických – NFL, NBA, NHL, potažmo na území Evropy jde o fotbalovou Ligu mistrů (soutěž pro nejlepší fotbalové kluby evropských soutěží). V rámci druhého trendu - rozšiřování sportovního odvětví – při vhodné propagaci daného sportovního odvětví může dojít k rychlému nárůstu zájmu o dané sportovní odvětví a to i s nízkou počáteční komunitou sportovců či fanoušků. Zpopularizováním sportu může napomoci k jejich profesionalizaci a tím i zkvalitnění daného sportu. Příkladem může být na česko-slovenském trhu organizace Oktagon MMA, která pořádá turnaje ve smíšených bojových umění (založena byla roku 2016, za dobu své existence uspořádala více jak 30 turnajů). Samotná organizace, ale i sportovní odvětví bojového umění si získaly přízeň fanoušků a sponzorů.²¹

3.5.2 Pozice sportu v rámci cestovního ruchu

Daryl Adair ve své knize definuje sportovní cestovní ruch jako „*Cestování v rámci volného času, pro který jedinci tráví čas mimo oblast jejich bydliště za účelem fyzické aktivity (aktivní účast) nebo účasti na sportovní události (pasivní účast)*“.²²

Sportovní cestovní ruch je považován za jeden z nejrychleji se rozvíjejícího sektoru cestovního ruchu. Na sportovní události už nemůže být pohlíženo jako na zpestření pobytu, ale je důležité dívat se na sportovní událost jako na hlavní důvod samotné cesty. Sportovní cestovní ruch má díky aktuálnímu rozmachu obrovský společenský vliv (jak ekonomický, tak sociálně-kulturní či environmentální). Právě z důvodu, že se jedná o velmi dynamický

²¹ The Most Popular Sports In The World. *World Atlas* [online]. Quebec: World Atlas, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.worldatlas.com/articles/what-are-the-most-popular-sports-in-the-world.html>

²² ADAIR, Daryl. *Sport, Race & Ethnicity*. Sheffield: Fitness Information Technology, 2011. ISBN 9781935412175.

rozvíjející se sektor, je pořádání mezinárodních sportovních událostí velmi výhodné, především co se týče ekonomického hlediska, avšak je zde také negativní dopad na životní prostředí dané lokality.

Mezinárodní právo prostřednictvím tzv. Evropské charty sportu definuje sport následovně: „*Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které, ať již prostřednictvím účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních*“.²³

Sportovnímu prostředí se masové popularity dostává až v posledních dekadách. Aktuální trendy napomáhají ještě většímu rozmachu cestovního ruchu jako takového ve spojení se sportovními událostmi. První z trendů je zaměřen na nejpobulárnější soutěže světa. Jedná se o atraktivní soutěže, ve kterých se objevují nejlepší sportovci daného sportovního odvětví, například na území Evropy se jedná o fotbalovou Ligu mistrů či hokejová mistrovství světa. V rámci Spojených států se jedná převážně o světově uznávané soutěže NHL (National Hockey League – profesionální soutěž ledního hokeje), NBA (National Baseball Association – profesionální basketbalová liga), MLB (Major League Baseball – profesionální baseballová liga) ad. V posledních letech je na velkém vzestupu také odvětví tenisu, převážně grandslamové turnaje (Australian Open, French Open, Wimbledon a US Open). Druhý trend, který je možné pozorovat, se týká rychle rostoucích sportovních odvětvích, čímž si získávají na popularitě. Tento trend je aktuálně evidentní v bojových sportech. Velké popularity se na území České republiky těší organizace Oktagon MMA, která pořádá turnaje smíšených bojových umění. Ve světě je tahounem organizace UFC (Ultimate Fighting Championship), kterou lze vnímat jako jednu z nejprestižnějších organizací na světě.²⁴

²³ Evropská charta sportu. MŠMT ČR [online]. Praha: MŠMT ČR, © 2013–2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38361>

²⁴ Tisková zpráva: Výzkum míry popularity sportu v ČR. Národní sportovní agentura [online]. Praha: Národní sportovní agentura, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://agentura-sport.cz/vysledky-vyzkumu-miry-popularity-sportu-v-ceske-republice-2020/>

3.6 Spojené státy americké

Spojené státy americké měly již od svého založení obrovský význam pro celosvětovou skupinu a její směřování. Spojené státy americké jsou, co se rozlohy týče, třetím největším státem světa s rozlohou 9 629 091 km² (v počtu obyvatel se jedná o třetí nejlidnatější zemi světa – 333 585 500 obyvatel). Vzhledem k rozloze Spojených států amerických a demografii obyvatelstva můžeme říci, že se jedná o zemi s velmi pestrou kulturou, často s historickými kontexty.²⁵

3.6.1 Historický vývoj vzniku Spojených států amerických

Období osidlování – Americká občanská válka

Ještě před objevením Amerického kontinentu, osídlovali toho území Indiáni a Eskymáci (nejedná se však o přesné termíny, jde o koloniální označení, přičemž domorodí obyvatelé na území Spojených států jej nepřijímají). U těchto obyvatel se předpokládá, že pro příchod na toto území využili zamrzlou Beringovu úžinu. Obecné historické povědomí o Spojených státech amerických má většina lidí spojené se zámořskými plavbami, zejména se jedná o výpravu Kryštofa Kolumba (r. 1492). V následujících století bylo území Severní Ameriky častým cílem kolonizačních velmocí (Španělsko, Francie, Nizozemsko, Švédsko). Základy dnešních Spojených států amerických jsou spatřovány v kolonizaci atlantského pobřeží Anglií, která se postupem času zmocnila osad v Severní Americe, které kolonizovali taktéž nizozemci a francouzi, čímž vzniklo 13 kolonií (Massachusetts, New Jersey, New York, Rhode Island, Connecticut, New Hampshire, Pennsylvania, Delaware, Virginia, Maryland, North Carolina, South Carolina, Georgia). Napětí v tehdejší společnosti mezi Anglií a koloniemi vyvrcholilo otevřenou válkou, která je známá jako Válka za nezávislost (1775 – 1783). Spojené státy americké (United States of America) oficiálně vznikly 4. července 1776 a to vydáním Deklarace nezávislosti Druhým kontinentálním kongresem. Prvním zvoleným prezidentem Spojených států amerických byl George Washington. Důležitým dokumentem, který měl zajistit stabilitu díky pravomoci vybírat daně a mít výkonného představitele, byla Ústava Spojených států amerických (ratifikována v roce 1789). Tento dokument byl v roce 1791 doplněn Listinou práv, která občanům zaručovala nezcizitelná práva. Federální území se začalo rozšiřovat na západ. Obecně bylo vždy území Spojených států amerických

²⁵ United States. *CIA: Central Intelligence Agency* [online]. Washington: CIA: Central Intelligence Agency, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/united-states/>

rozsáhlé, avšak celkový počet obyvatel byl zpočátku poměrně malý (ve srovnání s územní expanzí). Územní expanze byla motivována především možností získání levné půdy pro farmáře. Ve společnosti bylo běžné otrokářství (stav nesvobody, ve kterém jsou osoby obchodovatelným majetkem), což se stalo následně kontroverzním tématem. Otroctví bylo v roce 1804 zrušeno na území, které leželo severně od tzv. Masonově-Dixonově linie (dnešní část území států Pensylvánie, Marlyen a Dalawarem). Na jih od této linie od práce otroků neupustili. V kampani s tématem otrokářství a jeho postupné likvidace přišel republikánských kandidát Abraham Lincoln, který byl následně zvolen a stal se tak již 16. prezidentem Spojených států amerických. Proti Lincolnově působnosti byli jižní státy, které byly závislé na produkci bavlny (využívaly při této práci otroky). Čtyři měsíce před inaugurací Abrahama Lincolna se tyto státy odtrhly a založily konfederaci. Ta však nezískala diplomatické uznání států. Situace vyeskalovala až v ozbrojený konflikt, který probíhal mezi státy Unie (20 států – Connecticut, Illinois, Indiana, Iowa, Kalifornie, Kansas, Maine, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New York, Ohio, Oregon, Pensylvánie, Rhode Island, Vermont a Wisconsin) a státy Konfederace (7 států – Jižní Karolína, Mississippi, Florida, Alabama, Georgie, Louisiana, Texas, Virginie, Arkansas, Severní Karolína a Tennessee). Tento ozbrojený konflikt (1861 – 1865) je znám pod označením Americká občanská válka nebo válka Severu proti Jihu. Z války vyšly jako vítězové státy Unie, po jejichž vítězství museli jižní státy (státy Konfederace) ratifikovat klíčový dodatek ústavy, který otroctví zakazoval. V roce 1865 byl na Abrahama Lincolna spáchán atentát. V rámci jižních států se k moci dostala část Demokratické strany, která je zvaná Redeemers. Ti hlásali rasovou nadřazenost bělochů, čím zavedli rasovou segregaci. Částečné pozůstatky Redeemers byly až do 60. let 20. století, kdy byly po dlouhých politických jednáních odstraněny.

Po Americké občanské válce do současnosti

Po válce nic nebránilo masivnímu hospodářskému rozvoji Spojených států amerických, což se projevilo v roce 1872, kdy se staly hospodářsky nejsilnější zemí světa. K tomuto rozmachu napomohl především průmysl. Mezi tehdejší osobnosti průmyslu řadíme například Henryho Forda či Johna D. Rockefellera. Díky ekonomické síle probíhala také expanze na západ, což mělo za následek vznik dalších 15 států (Kansas, Západní Virginie, Nevada, Nebraska, Colorado, Severní Dakota, Jižní Dakota, Montana, Washington, Idaho, Wyoming, Utah, Oklahoma, Arizona a Nové Mexiko). V roce 1867 došlo k dohodě Spojených států amerických a Ruského impéria o prodeji ruského území v Severní Americe – Aljašky (prodejní cena činila 7,2 milionů dolarů), čímž se území Aljašky stalo územím Spojených států

amerických. Následovala také expanze mimo americkou pevninu, jednalo se o Karibik a Tichomoří. V tomto období Spojené státy americké upřednostňovali domácí politiku před zahraniční, což změnila první světová válka, kdy se díky tehdejšímu prezidentu Woodrow Wilsonovi Američané připojili na stranu Dohody (Spojené království, Francie, Rusko).

Až do roku 1929 můžeme říci, že Spojené státy americké zažívaly stálý hospodářský rozmach. V roce 1929 došlo ke krachu na newyorské burze (známe jako Černý čtvrtek), což zapříčinilo celosvětovou ekonomickou krizi, která pomohla k vzestupu fašismu a nacismu. Tato krize změnila směr tehdejší ekonomické politiky Spojených států tzv. *laissez faire* (stát nemá zasahovat do hospodářství a řídit jej). Tento směr nahradil plán tzv. *New Deal* (plán podpory, ozdravení a reformy ekonomiky Spojených států amerických), který připravil Franklin Delano Roosevelt. Tento plán byl vhodný pro válečný stav, do kterého se Spojené státy americké dostaly kvůli útoku Japonska na základu Pearl Harbor. Tím američané vyhlásili válku Japonsku, ale také i nacistickému Německu, čímž prakticky vstoupily do druhé světové války. Napomohli k poražení Německa v Evropě a Japonsko porazili za využití atomových bomb, které byly svrženy na města Hirošima a Nagasaki. Tímto vítězstvím tehdejších mocností (USA, Velká Británie a Sovětský svaz) došli k ekonomickým a politickým dohodám, které utvořily podobu poválečného světa.

Tím, že se druhá světová válka odehrávala převážně na území Evropy, tak průmyslová výroba Spojených států amerických nebyla nijak zasažena, kdežto Evropa byla průmyslově a hospodářsky zasažena silně. Spojené státy americké se staly důležitou mocností tehdejšího západního světa, která po válce pomohla Západní Evropě k rychlejšímu zotavení se z dopadů války. Situace se začala komplikovat v roce 1947, kdy mezi Spojenými státy americkými a Sovětským svazem začalo růst napětí (označované jako studená válka). Toto období se projevilo pozitivně i negativně v celém světě. O pozitivním přínosu je možné hovořit v oblasti rivality v rámci ekonomického rozvoje, či vesmírného výzkumu. Negativní dopady studené války však jsou nezanedbatelná. Setkáváme s řadou zástupných krvavých konfliktů, na kterých se Spojené státy americké podílely (příkladem tomu je značnou krutostí vedena válka ve Vietnamu– snaha o zabránění šíření komunismu v proamerickém jižním Vietnamu). Tato válka zapříčinila také pnutí v americké společnosti, hlavním představitelem, který vyjadřoval odpor k této válce byl reverend Martin Luther King, který vystupoval za Afroamerické hnutí za občanská práva (za podpory prezidenta Johna Fitzeralda Kennedyho byl odpor úspěšný). To vyústilo v přijetí zákonů na obranu lidských práv, které mimo jiné zakazovaly diskriminaci na základě rasy nebo barvě pleti. S postupem času ale Hnutí

přineslo sporné momenty – náklonost k drogám, promiskuitě, černošskému radikalismu či levicovému extremismu. Proti čemuž vystupoval tvrdě tehdejší prezident Ronald Reagan. Právě Ronald Reagan se svým sovětským protějškem Michaiilem Gorbačovem došli k řadě dohod o odzbrojení, čímž byla defacto studená válka ukončena, a byla prvopočátkem pádu socialistických zřízení v Evropě a následným rozpadem Sovětského svazu v roce 1991.

Období 90. let 20. století bylo pro americkou ekonomiku a průmyslu ve znamení rozvoje díky digitalizaci a novým technologiím. Avšak toto období trvalo do roku 2001, kdy pozitivní vývoj narušilo tzv. prasknutí dot-com bubliny (internetová horečka – masivní růst ve využívání internetu) a teroristický útok na newyorská Dvojčata z 11.zář 2001. Tímto teroristickým útokem byla zahájena válka proti terorismu (za útokem na Dvojčata stála dle oficiální dostupných informací teroristická skupina Al-Káida). Tato válka spočinula zejména v invazi do Iráku, což zvýšilo napětí jak ve světě, tak i v americké společnosti. Spojené státy americké si následně prošly další finanční krizí, která je označována jako hypoteční krize, která však nabrala světových rozměrů. Napětí rostlo mezi Spojenými státy americkými a dalšími velmocemi světa (Rusko, Čína), kde se o tomto stavu hovoří jako o druhé studené válce (trvajícím dodnes).²⁶

3.6.2 Státní zřízení a forma vlády

Dle nejvyššího zákonného dokumentu, Ústavy Spojených států amerických, jsou Spojené státy zastupitelskou demokracií a prezidentskou republikou, a řadíme je mezi nejstarší federativní prezidentské republiky. Nejvyšším představitelem Spojených států amerických je prezident, tuto pozici vykonává člen Demokratické strany Joseph Robinette Biden Jr. Zastupitelská demokracie pracuje na půdorysu kongresového systému. Kongres Spojených států amerických se skládá ze dvou komor – Sněmovna reprezentantů a Senát. V politické sféře Spojených států se setkáme se dvěma zcela dominantními stranami- Republikánská strana a Demokratická strana. Státní správa je dělena na složky – zákonodárná, výkonná a soudní. Zákonodárnou moc představuje Kongres (Senát a Sněmovna reprezentantů), který mimo jiné předkládá federální zákony, vyhlašuje válečné stavy, schvaluje mezinárodní dohody a federální rozpočet. Moc výkonnou představuje prezident, který společně se Senátem jmenuje vládu, spravuje federální právo, vetuje návrhy zákonů či velí armádě ad. Soudní

²⁶ Historie. *U.S. Embassy in The Czech Republic* [online]. Praha: U.S. Embassy in The Czech Republic, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://cz.usembassy.gov/cs/our-relationship-cs/politika-historie/historie/>

moc zajišťuje nejvyšší soud a jemu níže postavené federální soudy. Tyto instituce například vykládají právo nebo určují platnost zákonů ve vztahu s Ústavou.

Spojené státy americké se skládají celkem z 50 států, 1 federálního území, ve kterém leží hlavní federální město Washington D.C., 6 závislých území a 10 malých ostrovů.²⁷

3.6.3 Národní hospodářství

Z mnoha důvodů můžeme Spojené státy americké definovat jako nejmocnější zemi světa. Ekonomika Spojených států amerických je velmi vysoce rozvinutou tržní ekonomikou. Jedná se o největší světovou ekonomiku dle nominálního HDP či čistého bohatství. Ekonomika Spojených států amerických je druhou největší, co se týče parity kupní síly za Čínskou lidovou republikou, která je první světovou velmocí. V roce 2021 měla ekonomika Spojených států amerických deváté nejvyšší nominální HDP. Jejich ekonomika je jedna z nejvýkonnějších a nejinnovativnějších ekonomik na světě. Americké firmy řadíme mezi jedny z technologicky nepokročilejších – umělá inteligence (Google), počítače (Apple), léčiva (Johnson & Johnson), letectví či vojenská výbava. Z 500 největších světových společností má právě 121 z nich centrálu ve Spojených státech amerických. Měna Spojených států americký – americký dolar – je měnou nejpoužívanější v rámci mezinárodních transakcí a je před světovou rezervní měnou. Americký dolar využívají i jiné země (například Panama, Ekvádor, Zimbabwe ad.) jako svou oficiální měnu. Největšími obchodními partnery Spojených států amerických jsou Čína, Evropská unie, Kanada, Mexiko, Indie, Japonsko, Jižní Korea, Spojené království a Tchaj-wan. Spojené státy americké jsou především importní zemí, ale jedná se také o druhého největšího vývozce. Volný obchod mají Spojené státy americké smluvený pomocí dohod s Austrálií, Jižní Koreou, Izraelem, Mexikem, Kanadou ad.

Mezi hnací motory ekonomiky Spojených států amerických jsou řazeny bohaté přírodní zdroje, kvalitní infrastruktura a vysoká produktivita. Přírodní zdroje Spojených států amerických mají odhadovanou cenu přibližně 45 bilionů amerických dolarů. Otevřený trh práce motivuje občany cizích národností z celého světa, čímž je zvýšena taktéž míra čisté migrace, která patří mezi nejvyšší na světě.²⁸

²⁷ Politický systém. *American Center* [online]. Praha: American Center, ©2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.americkecentrum.cz/o-usa/politicky-system/>

²⁸ What Exactly Is the U.S. Economy?. *The Balance* [online]. New York: The Balance, ©2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.thebalance.com/us-economy-facts-4067797>

3.6.4 Kultura Spojených států amerických

Základní rysy kultury Spojených států amerických jsou ve velké míře ovlivněny lokálním obyvatelstvem. Volnočasové aktivity mají různé společensko-kulturní směry i ve spojitosti s historickým vývojem v jednotlivých komunitních skupinách. Vzhledem k rozloze Spojených států amerických se na jejich území nachází spousta památek světového dědictví. Společnost ovlivnila i další sféry kulturního života jako například sport, literatura, hudba, kinematografie a gastronomie.

Památky světového dědictví

Pod tíhou rozlohy nemůže být překvapením, že na území Spojených států amerických se setkáme s velmi rozmanitým prostředím. Na území Spojených států amerických nalezneme památky, které patří na seznam památek světového dědictví UNESCO. Jmenovitě se jedná o následujících 24 kulturních památek – Mesa Verde (památky předkolumbovské kultury Indiánů Anasaziů - nacházející se ve státě Colorado), Yellowstone národní park (významný divokou přírodou a geotermálními vlivy – gejzíry, horké prameny aj.), Klauane / Wrangell-St. Elias / Glacier Bay / Tatshenshini-Alsek (chráněné území skládající se ze čtyř národních parků rozprostřených na hranicích mezi Spojenými státy americkými a Kanadou, které zahrnuje masivní část největšího ledovcového pole mimo polární oblast), Národní park Everglades (park, který leží v jižní části Floridy je ikonický svými rozsáhlými mokřady a s tím spojenou specifickou faunou a florou), Národní park Grand Canyon (převážnou část parku tvoří soutěska, která je mohutně vyhledávaná turisty a je známá pod označením Grand Canyon), Independence Hall (historická budova, ve které se utvářela budoucnost Spojených států amerických a to přijímáním důležitých deklarácí/dokumentů, mezi které řadíme například Deklaraci nezávislosti Spojených států či Ústavu Spojených států aj.), Redwoodský národní park (oblast se skládá ze čtyř národních parků – Redwood, Del Norte Coast, Jediah Smith a Prairie Creek, přičemž pro tyto parky je ikonická Sekvoj vždyzelená – nejvyšší druh stromu na planetě Zemi), Mamutí jeskyně (nejdelší jeskyně světa – aktuálně 630 km), Olympijský národní park (park založený prezidentem Theodorem Roosveltem, který se nachází ve státě Washington na Olympijském poloostrově a je tvořen třemi oblastmi – pobřeží Pacifiku, Olympijské hory a deštný prales), Archeologické naleziště Cahokia Mounds (území, na kterém se nachází naleziště předkolumbovské civilizace kolem Mississippi), Národní park Great Smoky Mountains (v oblasti se nachází nejstarší les na planetě Zemi a také jde o největší prales na východě Spojených států amerických), San Juan (hlavní město Portorika

– přidružený stát Spojených států amerických – na jehož území se nachází historické budovy La Fortaleza, Fuerte San Felipe del Morro, Fuere San Crisóbal, El Cañuelo), Socha Svobody (postava římské bohyně svobody, v tomto případě se jednalo o dar Francie Spojeným státům amerických roku 1886), Yosemiteký národní park (na území parku se nachází nejvyšší vodopád v Severní Americe – Yosemiteký vodopád, ale také zde nalezneme nejvyšší žulový monolit na světě - El Capitan), Národní historický park kultury Chaco (oblast zahrnuje památky kultury Chaco, která se rozvíjela v 11 a 12. století), Havajské vulkány (zde se nachází dva neaktivnější vulkány na světě – Mauna Lao a Kilauea), Monticello a Viriginská univerzita v Charlottesville (budovy v neoklasicistickém stylu od architekta a tehdejšího prezidenta Spojených států amerických Tomase Jeffersona), Pueblo Taos (kultura zachovaná z dob indiánů Pueblo na území Arizony a Nového Mexika), Mezinárodní park míru Waterton-Glacier (krajina parku byla vytvořena působením ledovců, v oblasti nalezneme přírodní památky Red Rock Canyon, Chief Mountain, Summit Lake či Frinell Glacier aj.), Carsbadnské jeskyně (bývají označovány jako nekrásnější jeskyně světa, ve kterých se nachází nepřeborné množství domů - největším je tzv. Dóm gigantů), Oblast Papahānaumokuākea (národní námořní rezervace – biologicky rozmanitá oblast), Monumentální zemní práce Poverty Point (v oblasti se vyskytují umělé násypy, které byly vytvořeny přibližně 1000 let před naším letopočtem), Národní historický park San Antonio Missions (oblast, ve které jsou uchovány španělské misie – Misión Nuestra Señora de la Purísima Concepción De Acuña, Misión San Francisco de la Espada, Misión San José y San Miguel de Aguayo a Misión san Juan Capistrano), Architektura 20. století Franka Lloyd Wrighta (jedná se o stavby nejvlivnějšího architekta 20. století, který se věnoval organické architektuře, mezi nejvýznamnější stavby řadíme například dům Fallingwater nebo Guggenheimovo muzeum).²⁹

²⁹ United States of America. *UNESCO World Heritage Centre* [online]. Paris: UNESCO, c1992–2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/us>

Obrázek 1 - Památky světového dědictví na území USA

Vlastní zpracování dle³⁰

Sport

Sport má ve společnosti Spojených států amerických obrovské základy. Sport jako takový se začal objevovat již za koloniální éry. I v té době sport zaujímal velkou pozornost ve všech společenských úrovních. V roce 1691 uspořádal Sir Francis Nicholson sportovní soutěž (pro vyšší vrstvu), přičemž hlavní událostí byly koňské dostihy. Soutěže se zúčastnili z pozice žokejů společensky vysoce postavené osoby, farmáři/sluhové se jich účastnili jako diváci či hazardní hráči. Dostihy byly společensky velkou událostí, která byla navržena tak, aby demonstrovala světu nadřazené společenské vrstvy. Na otrokářských plantážích byly oblíbenými sporty mezi muži box, wrestling, lov či rybaření. Ženy preferovali tanec či zpěv.

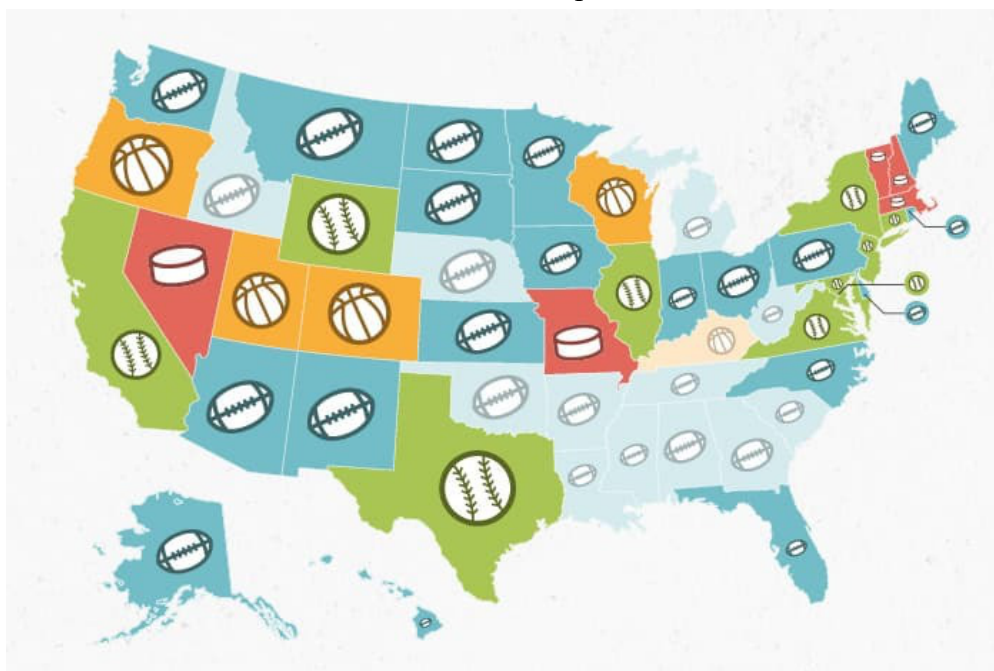
V období 19. století stále zůstávaly dostihy vedoucím sportem a to zejména na jihu Spojených států amerických. Větší popularitu si však vlivem času získal baseball a kriket. Baseball se objevil na počátku 19. století v New Yorku. První organizovaná baseballová liga vznikla v roce 1857 – National Association of Base Ball Players. Na území Spojených států amerických se jednalo o první týmový sport, který byl profesionalizován a to v roce 1869. Kriket jako obdobný sport baseballu byl převzat z Velké Británie. Na počátku století měl stejnou popularitu s baseballem, avšak postupem času jeho popularita klesala. Po občanské

³⁰ Visited UNESCO sites USA. *Sim1 travels* [online]. Stockholm: Sim1 travels, ©2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: https://www.sim1.se/unesco/unesco_usa.html

válce byl kriket zcela nahrazen baseballlem. V polovině 19. století byl především v mužské části populace velmi populární box, který byl profesionalizován a zdůrazňoval fyzické aspekty mužnosti.

Počátky 20. století byly ve znamení finanční podpory veřejných sportovních možností, díky nimž mohlo být vybudováno přes desítky tisíc rekreačních a sportovních zařízení (přes 5 900 atletických hřišť, 8 300 rekreačních objektů aj.). Projekty měli za hlavní cíl vytvořit nová pracovní místa pro nezaměstnané, ale zvýšila se s tím mimo jiné možnost rekreace. V nynější době se Spojené státy americké mohou pyšnit tím, že na jejich území jsou pořádány zápasy nejlepších lig světa (Obrázek 2 - Oblíbenost sportů dle států) – NFL, NHL, NBA, MLS, MLB (více o uvedených sportech v kapitole 4.1 Sportovní fenomény Spojených států amerických).³¹

Obrázek 2 - Oblíbenost sportů dle států

Zdroj: Vlastní zpracování dle³²

³¹ Sport in the USA. *Topend Sports* [online]. Australia: Topend Sports, ©1997-2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.topendsports.com/world/countries/usa.htm>

³² The Most Popular Sport in Each State. *Vivid Seats* [online]. Chicago: Vivid Seats, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.vividseats.com/blog/most-popular-sport-athlete-every-state>

Literatura

Americká literatura je v odborných publikacích rozdělena do několika základních směrů dle roků - do roku 1776, od roku 1776 do 1865, od roku 1865 do 1914, mezi světovými válkami a po druhé světové válce. První literární dílo americké literatury pojednává o státu Virginie, kterou napsal v roce 1608 kapitán John Smith pod anglickým názvem *A True Relation*. V průběhu 17. století byla americká literatura zaměřena převážně na cestopisy, ve kterých jejich autoři popisovali život kolonistů či geografické objevy. Mezi nejvýznamnější cestopisce této doby řadíme William Bradforda či Edwarda Johnsona. Společně s cestopisy si více obliby získávala náboženská a světská lyrika autorů Adward Taylora a Anne Brandstreet. Náboženská tematika dosahovala takové obliby, že se výrazným prvkem této doby staly kázání a eseje, které byly ovlivněny anglikánskou církví. V průběhu 18. století, tedy na přelomu obou základních směrů, se do literatury dostaly prvky evropské literatury. S náladou, která se měnila tehdy ve společnosti v britských severoamerických koloniích vznikla tzv. protibritská literatura. Za přední představitele této americké literatury řadíme Benjamina Franklina nebo Thomase Paine.

Literární období mezi roky 1776 a 1865 bylo velmi ovlivněno tzv. protibritskými tendencemi, přičemž byl kladen důraz na americké vlastenectví. Autorem vrcholných děl tohoto druhu literatury byl Thomas Jefferson. Po roce 1800 si románová tvorba získala velkou popularitu. Příčinou byl vyšší rozmach romantismu v americké literatuře, který ovlivnil i světovou literaturu. Edgar Allan Poe nebo Washington Irving jsou přední představitelé tohoto literárního druhu. Základ této literatury pochází z Evropy, ale autoři nacházeli témata, která byla blízká americké společnosti. Autorka Harriet Beecher Stowe v romantickém stylu představovala protitrokářskou tematiku, čímž ve své podstatě zahájila další etapu literatury Spojených států amerických.³³

Američtí autoři (Stephen Crane, Theodore Dreiser ad.) si v období od roku 1865 do roku 1914 přisvojili témata jako realismus a naturalismus. Toto období bylo v historii Spojených států amerických ve znamení velkého přívalu přistěhovalců, čímž byla značně ovlivněna i literatura. Autoři (Mark Twain, Francis Bret Harte ad.) se zaměřili na regionální

³³ Americká literatura. *Leporelo* [online]. Praha: Leporelo, c2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://leporelo.info/americka-literatura>

prózu, jejímž cílem bylo popsání lokálního rázu společnosti. Většího rozmachu se díky zá-
kazu otroctví dočkala také tzv. černošská literatura (Frederick Douglass, Booker Taliaferro
Washington ad.).

V rámci literárního období mezi světovými válkami se objevili autoři tzv. ztracené
generace. Do této skupiny jsou řazeni takoví autoři jako například Ernest Hemingway, Fran-
cis Scott Fitzgerald, Edward Estlin Cummings ad. V americké literatuře se více projevoval
tzv. americký sen, přičemž autoři bojovali s jeho konkrétní představou. Nejznámějším auto-
rem této literatury byl John Steinbeck. Dalším proudem americké literatury byl modernis-
mus, o kterém je možné říci, že se objevoval v literatuře ještě před první světovou válkou
v dílech Thomase Stearnse Eliota. Zakladatel moderního amerického divadla – Eugene
O’Neill – byl značně ovlivněn expresionismem, taktéž symbolismem a jeho literární tvorba
vnesla do amerického dramatu nové prvky.

Po konci druhé světové války se objevovali především autoři etnických menšin. S vý-
vojem hnutí za občanská práva se ve společnosti objevovaly nové literární oblasti – gay
a lesbická literatura či post-koloniální literatura. V této době se vyšší popularity těšila asijs-
sko-americká literatura, především zásluhou autorky Maxin Hong Kingson. Jedná se o
autorku děl – Válečnice: vzpomínky na dětství mezi duchy, China Men či Tripmaster Mon-
key: His Fake Book. Díky zvýšenému zájmu o asijsko-americkou literaturu více americká
společnost dávala šanci kombinovaným stylům literatury – hispánsko-americká literatura
nebo arabsko-americká literatura. Za úspěchem hispánsko-americké literatury stál rozkvět
mexicko-amerického dramatu. Sanda Cinceros či Junot Díaz jsou přední představitelé tohoto
stylu literatury. Představitelkou arabsko-americké literatury je například Diana Abu-Jaber
se svými romány *Arabian Jazz Crescent*.³⁴

Hudba

Mezi hudební žánry, které ovlivnily společnost Spojených států amerických, řadíme
blues, jazz, country, hip-hop, salsa a rock.

Blues vznikl na jihu Spojených států amerických v druhé polovině 19. století v afro-
americké otrocké komunitě. Tento hudební styl vychází z náboženských gospelů (vokálové
zpěvy) a spirituálů, který je ovlivněn africkou hudbou. Ikonou tohoto stylu byl kytarista
Riley B. King (známý jako B. B. King).

³⁴ DICKSTEIN, Morris. American literature. *Encyclopedia Britannica* [online]. London: Encyclo-
pedia Britannica, ©2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: [https://www.britannica.com/art/American-
literature](https://www.britannica.com/art/American-literature)

Díky afroamerické komunitě žijící na jihu Spojených států amerických vznikl také hudební styl Jazz. Jde o kombinaci afrických a evropských hudebních stylů. Vznikl na počátku 20. století, avšak větší popularity Jazz se dočkal až kolem 40. let 20. století. Duke Ellington nebo Louis Armstrong jsou jedni z hlavních interpretů tohoto hudebního stylu.

Počátky country sahají do konce 18. století. Tento hudební styl je ovlivněn především hudbou přistěhovalců z Francie, Španělska a Irska. Mezi přední interprety country Spojených států amerických řadíme Carterovu rodinu (včetně Johnnyho Cashe).

Hip-hop je možné označit za subkulturu, kterou určitá skupina obyvatelstva tehdy žila. Do této subkultury se řadí prvky jako rap, škrábání s gramofonovými deskami, break dance, graffiti, specifické oblečení ad. Hudební žánr hip-hop jako takový vznikl v 70. letech 20. století za přispění komunit afroameričanů, latinomericánů a jamančanů žijících na území města New York. Tento hudební styl je složen ze stylizované rytmické hudby, kterou běžně doprovází rap, rytmické a rýmované řeči, které jsou zpívány. Velké popularity se hip-hop dočkal v 90. letech 20. století., což bylo zapříčiněno především tím, že se hip-hopové vlivy více prolínali do jiných žánrů populární hudby, jako je neo-soul či R&B. Eminem, 2pac, Snoop Dogg, Jay-Z či Dr. Dre jsou interpreti, kteří mají zásluhy na tom, že si tento hudební žánr získal masovou oblibu společnosti.

Salsa jako hudební styl se skládá z rytmů indických obyvatel, španělských kolonizátorů a afrických otroků. Vývoj byl ovlivněn tehdejší hudbou Latinské Ameriky. Díky kubánské revoluci v roce 1960 přicházeli do amerických měst imigranti, čímž se salsa začala na území Spojených států amerických velmi šířit. Persona, která zapříčinila obrovského společenského rozmachu salsy byl Johnny Pacheco. Díky němu pronikl hudební styl salsa do nahrávacích studií, což zvýšilo povědomí lidí o tomto hudebním stylu. Carlos Santana, Ricky Martin či Shakira jsou interpreti, kteří se podíleli na její popularizaci.

Předchůdce rockové hudby byl jednoznačně rock and roll, jehož ikonickým interpretem byl Elvis Presley, který je považován za rockového krále. Rock jako takový se stal ve Spojených státech amerických velmi populárním díky britským rockovým kapelám The Beatles či The Rolling Stones. Rock měl mnoho forem a na svém počátku byl na území Spojených států amerických velmi populární zejména tzv. garage rock (hudba nacvičovaná v garážích), jehož představiteli byly skupiny MC5 nebo The Stooges. Nejvýznamnější formou rocku, byl tzv. pop rock (pop je označení populární hudby, která je zaměřena na mladé posluchače). Tato forma rocku měla mimo jiné spoustu britských představitelů (Elton John, Queen ad.), ale také i americké, mezi které řadíme například duo The Everly Brothers. Další

formy rocku byly – blues rock, folk rock, psychedelický rock, glam rock, punk rock, soft rock, hard rock a křesťanský rock.³⁵

Kinematografie

Průkopníkem kinematografie na území Spojených států byl vynálezce Thomas Alva Edison, který se zaměřil mimo jiné i na filmovou produkci. Ve společnosti Thomase Alva Edisona začínal také kameraman Edvis S. Porter, který je považován za zakladatele nejklassičtějšího a nejoblíbenějšího žánru tehdejší doby - western filmů (jednoduchý příběh, kde dochází například ke střetu dobra se zlem z pozic šerifů a banditů). Porterův první western film nese název Velká vlaková loupež. Další osobností, která bezpochyby ovlivnila kinematografii Spojených států amerických, byl David Wark Griffit, který byl také spjat s Thomase Alva Edinsonem. Griffit se věnoval adaptacím literárních děl, zejména se jednalo o díla autorů jako Shakespeare či Diskense. V jeho filmech se objevují nové filmové postupy – záběr detailu nebo paralelní montáž. Mezi jeho nejlepší díla patří snímek o mezilidských vztazích za doby války Severu pro Jihu – „Zrození národa“ nebo film „Intolerance“, který má čtyři díly (v jednotlivých filmech líčí nesnášenlivost mezi lidmi a to během pádu Babylonu, ukřižování Krista nebo Bartolomějské noci.

Další období, kterým si kinematografie Spojených států amerických prošla, je možné označit jako ikonické, a to pro celý svět. Jednalo se o období, ve kterém byly ve velké oblibě grotesky. Neoddiskutovatelným představitelem, díky kterému byl tento žánr masivně zpopularizován, je Charlie Chaplin. Vystupoval jako postava tuláka s dnes již ikonickým vzhledem (malý knírek, frak, volné kalhoty, obrovské boty, buřinka a hůlka). Hrál ve filmech pod názvy Kid, Světla velkoměsta, Moderní doba, Diktátor aj. Následně se v oblasti kinematografie objevil další představitel, který je považován za jednoho z předních představitelů amerického animovaného filmu. Walter Elias Disney v roce 1922 založil studio kresleného filmu, a svými figurkami dobývá svět – Mickey Mouse, kačer Donald, pes Goofy a Pluto. Za vrchol jeho tvorby je považován první dlouhometrážní film Sněhurka a sedm trpaslíků. Dalšími filmy Waltera Disneyho byl Pinocchio nebo Dumbo. I po několika dekádách se stále jeho společnost zabývá oblastí animovaných filmů.³⁶

³⁵ A Simple Guide to American Music History. *Piano TV* [online]. Saskatchewan: Piano TV, 2018 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.pianotv.net/2018/07/a-simple-guide-to-american-music-history/>

³⁶ PŁAŻEWSKI, Jerzy. *Dějiny filmu 1895-2005*. Přeložil Karel TABERY. Praha: Academia, 2009. ISBN 9788020016898.

Gastronomie

Gastronomie Spojených států amerických je ovlivněna mnoha kulturami světa, nejvíce se jedná o ovlivnění kuchyně francouzskou, africkou a mexickou. Nejznámějším a zároveň národním jídlem je hamburger, který je často podáván ve fastfoodových řetězcích (KFC, McDonald's). Mezi další populární jídla je řazen hot dog, donut, jablečný koláč, burákové máslo, smažené kroužky, makaróny se sýrovou omáčkou, popcorn ad. Ale gastronomie Spojených států amerických není jen o nezdravé kuchyni. Vzhledem k velké rozmanitosti se setkáváme s regionálními kuchyněmi, ve kterých je řada rozdílů. Regionální kuchyni Spojených států amerických můžeme rozdělit podle různých klíčů (Obrázek 3 - Potraviny v USA dle států). Pomocí jednoho z nich je možné rozdělení do pěti regionů – Jih, Západ, Severovýchod, Středo západ a Havaj.

Obrázek 3 - Potraviny v USA dle států

Zdroj: Vlastní zpracování dle³⁷

³⁷ Map us local food. *Wide Open Eats* [online]. Austin: Wide Open Eats, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.wideopeneats.com/map-us-local-food/>

Jižní kuchyně je znatelně rozmanitější. V oblasti státu Louisiana se využívají plody moře nebo čajot (jedlá plodina) a typickým jídlem pro tuto oblast je Jambalaya (pokrm skládající se ze zeleniny, masa, rýže). Odlišná kuchyně je ve vedlejším státě Texasu. Zde je kuchyně srovnatelná s mexickou. Jsou zde populární pikantní jídla, fazole, chilli. Západní kuchyně je na severu obohacena o lososi, houby nebo ostružiny. Ve východní části této oblasti se nachází mnoho rančů, ve kterých se produkuje hovězí maso. Kuchyně severovýchodu je dělena do dvou oblastí. V první oblasti tzv. Nová Anglie (státy Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island a Connecticut) je kuchyně srovnatelná s kuchyní prvních osadníků Spojených států amerických (kombinace kuchyně britské, francouzské a amerických Indiánů). Je zde využíváno losí nebo jelení maso, také se zde využívají lesní plody (brusinky, borůvka). Pro druhou oblast kuchyně severovýchodu, která je situována u státu New York, je možné se setkat s tradičními pokrmy jako NewYork-style pizza, newyorský cheesecake, či cheesesteak.

Kuchyně Středozápadu je podstatně ovlivněna lokální zemědělskou výrobou, kde je pěstováno mnoho obilovin, ze kterých se vyrábí například grahamový či kukuřičný chléb. Tato oblast je také velkým producentem hovězího a vepřového masa. Kuchyně označována jako havajská se skládá z mnoha kuchyní místního prostředí (to je zapříčiněno obyváním této oblasti domorodými Havajci, přistěhovalci z východní Asie nebo Evropy. Tato rozmanitost je viditelná v lokálních restauračních zařízeních, které nabízejí tzv. plate lunch, což je talíř složený z různých druhů jídel. Využívaná je rýže, americké těstoviny, mořské plody ad.³⁸

3.6.5 Cestovní dokumenty a jejich využití pro cesty na území Spojených státech amerických

Občanům České republiky je umožněn vstup a pobyt na území cizích států za předpokladu splnění podmínek stanovených zákonem daného státu. Konkrétní podmínky a jejich aktuálnost na svých webových stránkách sděluje Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.

Česká republika byla v roce 2008 zařazena do bezvízového programu Spojených států amerických (tzv. Visa Waiver Program – VWP). Díky tomu mohou občané České republiky cestovat do Spojených států amerických bez víz, popřípadě mohou stále využívat možnosti

³⁸ U.S. States Ranked by Their Food. *Far & Wide* [online]. San Francisco: Far & Wide, ©2022 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.farandwide.com/s/us-states-ranked-food-2f86e72cb89c4904>

použití platných víz. Bezvízový program se týká krátkodobé turistiky nebo obchodní cesty, která nepřekročí 90 dnů pobytu (prodloužení pobytu v bezvízovém programu není možné). Na jiné pobyty (například studijní, pracovní, výměnný aj.) se již vztahuje vízový program Spojených států amerických, ve kterém je nutné zažádat o vízum, a to na nejbližším velvyslanectví nebo konzulárním úřadě Spojených států amerických.

Bezvízový program

V rámci bezvízového styku musí každý cestující vyplnit registrační formulář ESTA a zároveň musí mít platný ePas (tedy cestovní pas se strojově čitelnými údaji, včetně biometrických údajů). Proces vyplnění registračního formuláře ESTA je doporučeno splnit 72 hodin před cestou. Při tomto procesu je nutné, aby si cestující zkontroloval, zda se opravdu registruje na webových stránkách Ministerstva vnitřní bezpečnosti Spojených států amerických, protože byly zjištěny falešné webové registrační formuláře (cestující tedy nemůže dosáhnout platné registrace), což může poté celé cestování znepríjemnit. Po dokončené a platné registraci je vystaven předběžný souhlas s cestou, který má platnost dva roky (popřípadě jeho platnost může být zkrácena díky změnám údajů uživatele – například změnou cestovního dokladu, změna jména aj.). Tento předběžný souhlas je doporučováno mít u sebe vytištěný, jelikož v rámci odbavovacího procesu dopravce tento dokument kontroluje a je v jeho pravomocích vykázat cestujícího, který nemá platný příslušný doklad nebo není schopen tento doklad doložit. Ani předběžný souhlas není však zárukou vpuštění na území Spojených států amerických. Samotný předběžný souhlas je zpoplatněn částkou 14 USD (tedy 306 Kč, při kurzu aktuálnímu k datu 27.01.2022 – 1 USD = 21,87 Kč).

Vízový program

V rámci vízového programu lze víza obdržet na velvyslanectví nebo konzulátu Spojených států amerických. Obecně je doporučováno zařídit si vízum s dostatečným předstihem před cestou, a to osobně na velvyslanectví Spojených států amerických v Praze. Před osobní návštěvou velvyslanectví je nutné si sjednat tuto schůzku prostřednictvím internetových stránek (usembysy.cz). Před zahájením samotné cesty je nutné určit konkrétní důvod cesty, protože v případě špatně zvoleného typu víza, může být pobyt značně komplikován, popřípadě ukončen. Víz, o které žadatel může žádat, je více. Pokud se ale zaměříme na víza typu B-1 nebo Bxw-2, které jsou určeny pro dovolené, léčebné pobyty, obchodní pobyty, návštěvu sportovních událostí aj., tak ty jsou vydávány s platností na 10 let. Setkáváme se také s tzv. studentskými vízy, která nesou označení F-1 (akademické studium) nebo M-1 (neakademické studium, studijní kurz aj.).

Vstup na území Spojených států amerických

Nejvyšším americkým úřadem, který je zodpovědný za ochranu hranic je Úřad pro cla a ochranu hranic. Bez ohledu na vízový nebo bezvízový program musí všichni cestující vyplnit formulář tzv. Celní deklarace (označován CBP form 6059B). Tento formulář obdrží cestující na palubě letadla/lodi od personálu dopravce.

Kontrola veškerých potřebných dokumentů (potřebných v rámci vízového či bezvízového programu) probíhá v místě vstupu na území Spojených států amerických příslušným pracovníkem Úřadu celní a hraniční ochrany USA. V případě, že bude při této kontrole objevena chyba ve vyplněných formulářích (nesprávné či nepravdivé údaje) nebo v ostatních cestovních dokladech, může v důsledku dojít k zamítnutí vstupu na území Spojených států amerických.

Rizika ilegálních pobytů

V případě neopustí-li návštěvník ve stanoveném termínu (datum označené na cestovních dokumentech) Spojené státy americké, stává se první den po tomto datu jeho pobyt ilegálním. Při následné možné policejní či imigrační kontrole může být návštěvník zadržen, přičemž je následně umístěn do tzv. detenčního zařízení. V tomto zařízení návštěvník čeká týdny na slyšení u imigračního soudu, který obvykle uvalí na ilegálního návštěvníka Spojených států amerických deportaci do České republiky. V případě jeli překročena doba pobytu o 180 dní až 1 rok je následkem zákaz vstupu na území Spojených států amerických na dobu 3 let. Při překročení pobytu o více jak rok dochází k uvalení zákazu vstupu na dobu 10 let na území Spojených států amerických.

Americkými úřady je doporučováno také zhodnocení důvodu, proč a o jaké vízum žadatel žádá. V případě turistického pobytu je jakékoliv vykonávání práce ilegální činností.³⁹

³⁹ USA - Víza - režim vstupu. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, ©2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/severni_amerika/usa/cestovani/visa.html

4 Vlastní práce

Praktická část práce je zaměřena na sportovní fenomény Spojených států amerických, které je možné identifikovat taktéž pomocí statistických údajů, které nepřímo zahrnují dopady pandemie COVID-19 na jednotlivá sportovní odvětví. Kapitola cílí ke komparaci produktové nabídky, přičemž se jedná o srovnání organizovaného a neorganizovaného cestovního ruchu.

4.1 Sportovní fenomény Spojených států amerických

National Football League (NFL), National Basketball Association (NBA), Major League Baseball (MLB) Major League Soccer (MLS) a National Hockey League (NHL) jsou nejlepší profesionální ligy vybraných sportů hrající se na území Spojených států amerických. Utkání těchto lig zvyšují atraktivitu Spojených států amerických a v poslední době se častěji stávají důvodem k návštěvě států jako takových.

4.1.1 NFL

Zkratkou NFL nebo celým názvem Nation Football League je označována světová přední profesionální fotbalová liga Amerického fotbalu ve Spojených státech amerických. Ze všech kolektivních sportů je právě Americký fotbal nejsledovanějším sportem až do takové míry, že během sezóny se stává každotýdenní tradicí sledování zápasů.

Historie

Americký fotbal vnikl v roce 1867, původně byl označován jako Princeton Rules, jednalo se převážně o univerzitní sport prestižních univerzit (Harvard, Princeton ad.). V roce 1876 byla založena asociace, jejíž oficiální název zněl Intercollegiate Football Association, díky které taktéž došlo k ustanovení první pravidel. Samotná pravidla hry se rozvíjela v průběhu času. Krátkým výčtem se jednalo jako například přidání hráče do pole na pozici quarterbacka, bodovací systém aj. Rok 1920 byl přelomový z důvodu vytvoření profesionální ligy - American Professional Football Association, která byla o dva roky později přejmenována, na již dnes známé pojmenování National Football League (NFL). Konkurencí pro tuto ligu se stala v roce 1960 nově vytvořený spolek American Football League. Mistrovský zápas mezi těmito ligami se nazývá Super Bowl. Ligy byly následně sloučeny pod značku NFL.

Struktura ligy

Liga se skládá ze 32 týmů, které jsou rozděleny do dvou konferencí (American Football Conference a National Football Conference). Po základní části, která má 17 zápasů, vysílá každá z konferencí 7 týmů (dle umístění v tabulce dané konference) do tzv. Play-off NFL. Play-off jsou zakončené mistrovským zápasem, který je znám pod názvem Super Bowl (tento zápas v roce 2021 sledovalo přes 96 milionů lidí).

Divácká atraktivita NFL

Super Bowl jako takový láká diváky, jak samotným zápasem o nejlepší tým dané sezóny, ale také doprovodným programem, který je celým hracím dnem protnut. Organizátoři vždy na tzv. Super Bowl Halftime Show (v rámci poločasové přestávky) připravují vystoupení světových zpěváků/hudebních skupin aktuální doby (Obrázek 4 - Super Bowl Halftime Show 2022) – v rámci poločasové show vystoupili například The Black Eyed Peas, Madonna, Beyoncé, Michael Jackson ad.

Dominantní postavení NFL se ukazuje i tím, že má nejvyšší průměrnou návštěvnost ze všech profesionálních sportovních lig na světě, konkrétně to je 67 591 diváků a také se pyšní nejvyššími příjmy ze všech jednotlivých profesionálních lig.⁴⁰

Obrázek 4 - Super Bowl Halftime Show 2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁴¹

⁴⁰ IT STARTED WITH 14 TEAMS IN THE ROARING 20'S. *NFL.com* [online]. New York: NFL, ©2019 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.nfl.com/100/original-towns/>

⁴¹ Five times the Super Bowl halftime show flopped. *The Diamondback* [online]. Maryland: The Diamondback, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://dbknews.com/2022/02/10/worst-super-bowl-halftime-shows/>

4.1.2 NBA

National Basketball Association nebo-li NBA je profesionální basketbalová liga, kterou lze považovat za nejprestižnější basketbalovou ligu světa.

Historie

NBA byla založena v roce 1949 sloučením tehdy soupeřících organizací – National Basketball League a Basketball Association of America. Na počátku se NBA účastnilo 17 týmů, přičemž po 6 letech počet týmů klesl na 8. To bylo zapříčiněno finančními problémy, které sužovaly ligu již od jejího založení. Důležitou osobou byl majitel týmu Fort Wayne Pistons Frank Zollner, který ligu držel finančně v černých číslech. Od roku 1966 zažila liga expanzní rozmach. Do ligy se připojilo 21 týmů.

Již od založení se v rámci NBA setkáváme s termínem „teams of the era“, pod kterým fanoušci nazývají dominantní týmy dekád, které ve sledované dekádě získaly minimálně 5 mistrovských titulů. V prvním desetiletí NBA dominoval tým Minneapolis Lakers, od roku 1957 do roku 1969 s 11 mistrovskými tituly zcela dominoval tým Boston Celtics. V osmdesátých letech se na 8 z 10 mistrovských titulů podílely oba dominantní týmy z předchozích dekád (Minneapolis Lakers a Boston Celtics). V devadesátých letech, dnes již díky ikoně NBA Michaelu Jordanovi, byl na vzestupu tým Chicago Bulls se 6 mistrovskými tituly vyhrané v této dekádě. Od té doby se již nesetkáváme s týmy, které by byly v dekádách dominantní, což je zapříčiněno vyrovnaností ligových týmů.

Struktura ligy

National Basketball Association je rozdělena do dvou konferencí – Západní (Western) a Východní (Eastern). Tyto konference jsou dále děleny do tří divizí a v každé figuruje pět týmů. V základní části každý z týmů odehraje každý tým 82 zápasů (v systému každý s každým). Po odehrané základní části je hráno závěrečné vylučovací play-off, do kterého postupuje z každé konference osm nejlepších týmů. Play-off je hráno odděleně. Vítězné play-off z východní a západní konference se následně utkají ve Finále NBA, které rozhodne o držiteli poháru Larry O'Brien Championship Trophy.

Divácká atraktivita NBA

Divácky atraktivní je právě zmiňované Finále NBA, které rozhoduje o nejlepším týmu dané sezóny. Avšak největším lákadlem, kterým tato liga disponuje, jsou hvězdní hráči, kteří v této lize hrají. Jedná se o hráče, kteří mají světový přesah a ovlivňují nejen

basketbal jako takový, ale například i odvětví módy a další. Mezi takové osobnosti patřil a stále patří Michael Jordan (Považován za jednoho z nejlepších basketbalistů všech dob – za svou kariéru nasbíral přes šest desítek trofejí a ocenění. Dodnes jeho značka „Air Jordan“ nabírá na popularitě – jedná se o stylové tenisky ve spolupráci se společností Nike.), LeBron James (Také označován jako King James – čtyřnásobný vítěz Finále NBA, který stále působí v týmu Los Angeles Lakers.), James Harden nebo Giannis Antetokounmpo.⁴²

4.1.3 MLB

Zkratkou MLB je označována profesionální baseballová liga na území Spojených států amerických – Major League Baseball.

Historie

Samotný baseball vznikl v 60. letech 19. století za přičinění vojáků, kteří tuto hru hráli v táborech během občanské války. Získal si takovou oblibu, že se stal jedním z národních sportů. Byla založena první asociace NABBP – The National Association of Base Ball Players. K roku 1867 bylo členy této asociace přes 400 klubů. Z geografického hlediska byly nejsilnější kluby ze severovýchodu Spojených států amerických. Vznik profesionálního baseballu je datován k roku 1869, kdy se začalo používat označení MLB. Po zprofesionalizování baseballu vznikl nový profesionální klub – Cincinnati Red Stockings.

Struktura ligy

MLB se skládá celkem ze 30 týmů. Ty jsou rozděleny do dvou tzv. lig – American League a National League. Týmy jsou dále rozděleny do tří divizí. Průběh sezóny je možné rozdělit na tři části – Základní část, Postseason a Světová série. Základní část celé ligy se hraje šest měsíců – duben až září. Základní části se účastní všech 30 týmů, které odehrají 162 utkání. Hraje se systémem, že každý tým odehraje několik utkání s jedním týmem. Od roku 1997 se obě ligy navzájem konfrontují jednotlivými střetnutími. Střetnutí vybraných divizí se každým rokem mění rotačním principem. Po základní části nastupuje tzv. Postseason, kterou je možné označit jako play-off. Do této části postupuje 10 týmů – vítězové jednotlivých divizí (šest týmů) a nejlépe umístěné týmy (čtyři týmy), které skončili na druhém, popřípadě třetím místě, čímž obdrží divokou kartu. Každá liga (American League a National League) odehrává svá play-off odděleně. Zakončením této části sezóny je ligové

⁴² About The NBA. *NBA* [online]. New York: NBA, ©2022 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.nba.com/news/about>

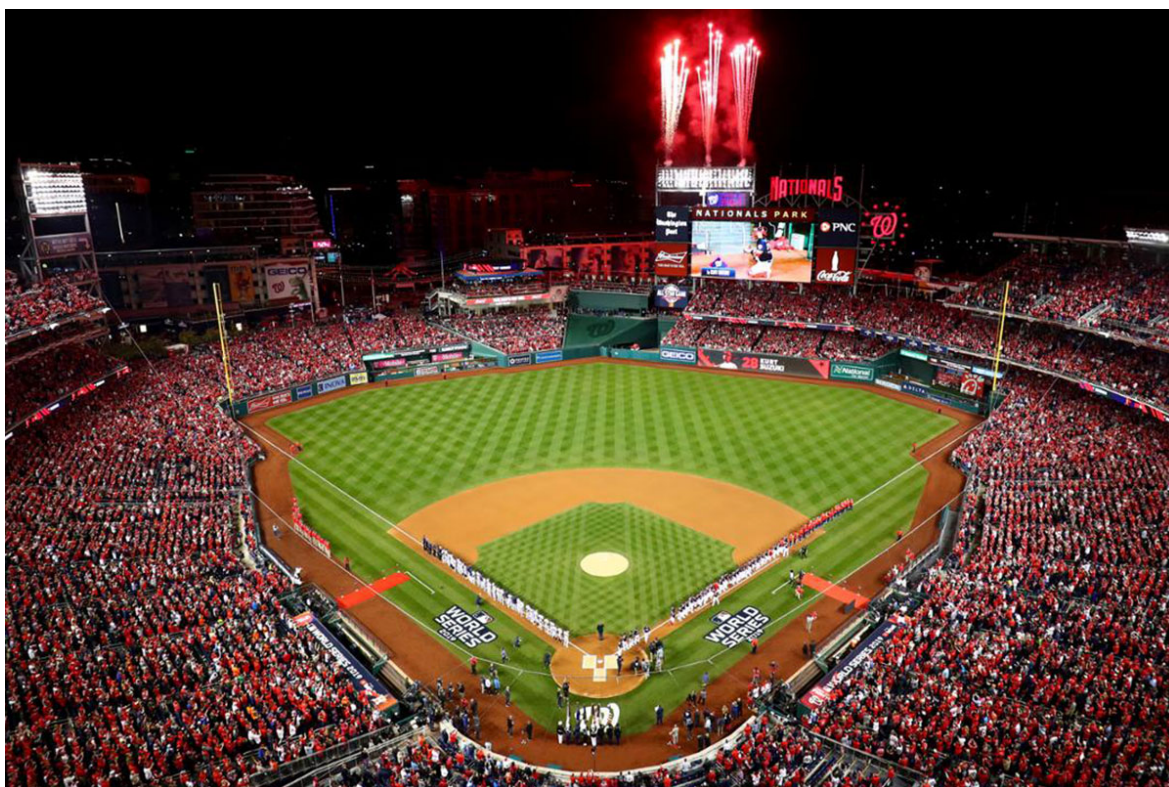
finále, ze kterého postupuje vítězný tým do již zmiňované Světové série. Část sezóny označována jako Světová série (World Series) je finále, ve kterém se utkají vítězové Postseason jednotlivých lig.

Divácká atraktivita MLB

Největší diváckou atraktivitou sezony MLB je během čtyřdenní přestávky v polovině července zápas hvězd tzv. Major League Baseball All-Star. V exhibičním zápase se proti sobě představí týmy složené z nejlepších hráčů National League a American League. V roce 2020 se zápas hvězd nemohl odehrát z důvodu pandemie onemocnění COVID-19.

Pro fanoušky MLB je velmi zajímavá Světová série, ve které se rozhoduje o vítězném týmu daného ročníku (Obrázek 5 - Finále Světové série 2020). Nejúspěšnějším týmem, co se do počtu titulů týče, je New York Yankees s 27 tituly.⁴³

Obrázek 5 - Finále Světové série 2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁴⁴

⁴³ Official Information. *MLB* [online]. New York: MLB, ©2022 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.mlb.com/official-information>

⁴⁴ This Time As World Series Champions. *Northern Virginia Magazine* [online]. Virginia: Northern Virginia Magazine, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://northernvirginiamag.com/things-to-do/things-to-do-features/2020/01/10/washington-nationals-set-to-host-annual-winterfest-this-time-as-world-series-champions/>

4.1.4 MLS

Historie

Profesionální fotbalová liga Major League Soccer odstartovala v roce 1996. Vytvoření profesionální ligy na území Spojených států amerických bylo součástí nabídky Spojeným státům americkým od Mezinárodní federace fotbalových asociací FIFA pro uspořádání mistrovství světa ve fotbale 1994. Snahou bylo využít očekávaného nárůstu popularity fotbalu v zemi v důsledku pořádání světově nejslavnějšího sportovního turnaje. Prvního ročníku se účastnilo deset týmů. Liga se potýkala s obrovskými finančními potížemi. Důsledkem bylo její pozastavení v roce 2001, které však trvalo pouhé dva dny. Rychlému restartu napomohl finanční podporou Lamar Hunt, který je vlastníkem týmů Columbus Crew a Kansas City Wizards. V dalším ročníku se MLS rozšířila na 26 týmů. Dle očekávání se fotbal na území Spojených států amerických těšil nárůstu velké popularity. Návštěvnost vybraných utkání překonala i některé zápasy NHL či NBA. I přes to, že MLS není na tolik prestižní jako jiné evropské fotbalové ligy (anglická Premier League, španělská La Liga ad.), sdílí společně rostoucím zájmem o fotbal a rostoucím fotbalovým trhem přilákal fotbal na území Spojených států amerických řadu hvězd – David Villa, Thierry Henry, Robie Keane ad. Za pomoci televizního vysílání a jeho licencování začala být MLS v kladných finančních hodnotách.

Struktura ligy

Ligu je možné rozdělit do dvou částí – základní část a play-off. Základní část je zahájena na přelomu února a března, přičemž její konec je plánován na říjen. Týmy jsou v lize rozděleny do konferencí – Východní a Západní. V rámci základní části každý z týmů odehraje 34 zápasů. Přibližně uprostřed sezony je krátká pauza, ve které se odehraje exhibiční zápas nejlepších hráčů ligy, označovaný jako All-Star Game. Po základní části tým, který získá nejvíce bodů, vyhraje tzv. MLS Supporters Shield a s tím spojenou výhodu domácího prostředí v play-off. Do play-off postupuje sedm nejlepších týmů z každé konference, přičemž nejlepší tým je přímo nasazen do semifinále dané konference. Vítězové konferencí se v listopadu utkají o MLS Cup, tedy o titul celkového vítěze daného ročníku. Formát MLS (jaro-zima) je odlišný od formátu evropského, čímž nastávají občasné termínové konflikty s jinými turnaji – Mistrovství světa, Mistrovství ve fotbale, Severní a Střední Ameriky a Karibiku. To zapříčiňuje krátkodobou absenci nejlepších hráčů ligy.

Divácká atraktivita MLS

Diváckým lákadlem MLS jsou převážně příchody nových hráčů, především z evropských lig. Mezi světově uznávané fotbalisty, kteří si zahráli v MLS, jsou – Steven Gerrard, Wayne Rooney, Didier Drogba, David Beckham ad. V aktuálně hrajícím se ligovém ročníku přestoupily z Evropy Douglas Costa, Carlos Tevez či Xherard Shaqiri. Takovéto zvýšení divácké atraktivity je zapříčiněno především velkou finanční podporou majitelů klubů hrajících MLS. Finanční podpora v tomto případě zafungovala a na ochozy stadionů přichází postupem ročníků více fanoušků (Obrázek 6 – Stadion Atlanta United). I přes počáteční pesimistické prognózy vývoje obliby MLS se tato liga dere na výsluní. V poslední době předčí i návštěvnost utkání NHL.⁴⁵

Obrázek 6 – Stadion Atlanta United

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁴⁶

⁴⁵ About Major League Soccer. *MLS* [online]. New York: MLS, ©2022 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.mlssoccer.com/about/>

⁴⁶ Ranking the best stadiums in Major League Soccer. *Oregon Live* [online]. Portland: Oregon Live, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: https://www.oregonlive.com/sports/err-2018/04/c92bd17f9e481/ranking_the_stadiums_in_major.html

4.1.5 NHL

NHL, celým názvem National Hockey League je organizace profesionálních hokejových týmů v Severní Americe.

Historie

Za vznikem NHL stálá jiná profesionální hokejová organizace – NHA (National Hockey Association), která organizovala zápasy v Ontariu, Quebecu a Kanadě. Vlastníci klubů Toronto Blueshirts, Montreal Canadiens, Montreal Wanderers, Toronto Maple Leafs a Quebec Bulldogs se na společném jednání rozhodli o založení NHL. Oficiální založení je vedeno k 22. listopadu 1917. Na počátku byla liga ve velkých finančních potížích, každopádně týmy byly úspěšné. Ke zlepšení situace napomohlo rozšíření NHL o další týmy. V roce 1927 hrálo ligu již 10 týmů. NHL se setkávala se snahou vytvořit jí konkurenci, především ve formě dalších organizací jako například Western Hockey League nebo World Hockey Association. Všechny tyto konkurenční snahy nesplnily svůj účel a po nějaké době, týmy které hrály v konkurenčních organizacích přešly právě k NHL. Finanční krize zasáhla NHL v době hospodářské krize společně s následnou 2. světovou válkou, což zapříčinilo odchod 4 týmů z ligy. Avšak po překonání nelehkého období se NHL opětovně rozšiřovala. Velká expanze přišla v letech 1972 a 1991, celkem se liga rozšířila v celé její historii na aktuálních 32 týmů.

Se zvýšenou popularitou, kterou si hokej ve Spojených státech amerických získával u fanoušků, přicházel také vyšší zájem hráčů o to v NHL nastoupit. S přetlakem hráčů se NHL vypořádala prostřednictvím tzv. farm, kterou disponuje každý tým v lize. Slouží k tomu amatérské ligy – American Hockey League a East Coast Hockey League. Do týmů na farmu posílají týmy své hráče z důvodu navýšení herní vyčerpání, kterou jim v rámci NHL nemohou nabídnout.⁴⁷

Struktura ligy

NHL je rozdělena do dvou konferencí – Západní a Východní. Konference jsou následně ještě děleny do divizí. Průběh sezóny je rozdělen do dvou částí – základní část a play-off. Začátek základní části je na začátku října, přičemž její konec je v polovině dubna. Během základní části každý z týmů odehraje 82 zápasů systémem (doma venku). Po základní

⁴⁷ About the NHL. *NHL.com* [online]. New York: NHL, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.nhl.com/info/about-the-nhl>

části do play-off dané konference postupuje celkem 16 týmu. V play-off se hraje podle konferencí odděleně systémem vyřazovacího turnaje na čtyři vítězná utkání. Týmy, které vyhrají ve své konferenci play-off, se utkávají ve finálové sérii, jehož vítěz je následným držitelem Stanley Cupu.⁴⁸

Divácká atraktivita NHL

NHL je možné označit jako nejlepší profesionální ligu ledního hokeje na světě, čímž láká nejlepší hokejisty světa. Právě kumulace těch největších hokejových hvězd je největší diváckou atraktivitou jí samotné. Wayne Gretzky, Jaromír Jágr, Gordie Howe či Ivan Hlinka ad. jsou neoddiskutovatelnými legendami NHL. Mezi novodobé hvězdy, které chce každý hokejový fanoušek vidět na vlastní oči, jsou řazeni – Alexander Ovechkin, Henrik Zetterberg, Mar-Andre Fleury, Patrick Kane, David Pastrňák ad.

Divácky jsou zajímavé také zápasy hvězd tzv. National Hockey League All-Star Game. Jedná se o exhibiční zápasy, které se konají každoročně. Účastní se jich největší hvězdy Východní a Západní konference. Hráče do zápasů hvězd vybírají fanoušci, manažeři týmů NHL, novináři a trenéři All-Star týmů. Nejedná se však pouze o jeden zápas mezi All-Stars týmy konferencí. V průběhu celého večera se hvězdní hráči účastní dovednostních her (nejrychlejší bruslař, přesnost střelby, síla střelby, nájezdy ad.).⁴⁹

Atraktivitou zápasů v NHL je také doprovodný program, přičemž jako nejoblíbenější doprovodný program je hodnocena ledová projekce tzv. ice projection, která bývá před začátkem utkání (Obrázek 7 - Ice projection - San Jose Sharks).⁵⁰

⁴⁸ NHL announces extensive updates to 2021-22 regular-season schedule. *NHL.com* [online]. New York: NHL, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.nhl.com/news/nhl-announces-2021-2022-regular-season-schedule-updates/c-329953260>

⁴⁹ 2022 Honda NHL® All-Star Weekend. *NHL.com* [online]. NHL, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.nhl.com/fans/all-star>

⁵⁰ ICE PROJECTION – IT'S MORE THAN A GAME. *Blog from Dataton* [online]. Linköping: blog from Dataton, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://newsandviews.dataton.com/ice-projection-its-more-than-a-game>

Obrázek 7 - Ice projection - San Jose Sharks

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁵¹

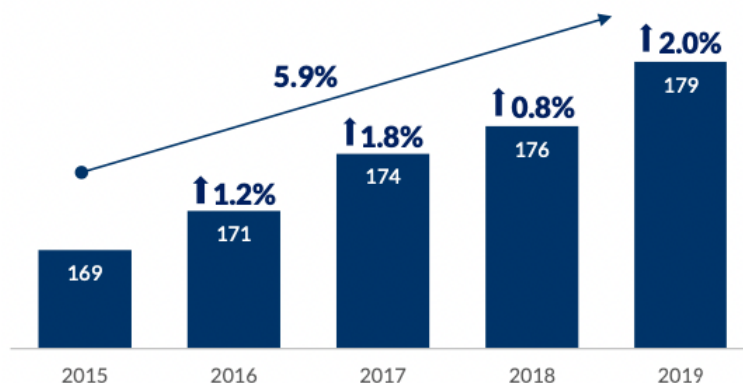
4.2 Statistické ukazatele sportovního cestovního ruchu Spojených států amerických

Sportovní cestovní ruch je dnes nedílnou součástí lokální (jednotlivých států) i celonárodní ekonomiky USA. Lidé, kteří se účastní sportovních událostí, závodů a dalších akcí (jako účastníci nebo jako diváci), vytvářejí významné ekonomické výhody. Pro sledování vývoje sportovního cestovního ruchu v rámci Spojených států amerických vytvořila společnost Tourism Economics komplexní model, ve kterém jsou využívána primární i sekundární data. Prostřednictvím těchto dat lze definovat přímé ekonomické dopady plynoucí právě z cestování za sportem na území Spojených států amerických. Prostřednictvím konkrétních ekonomických výsledků je možné efektivněji zacílit (lokální i na národní úrovni) financování sportovního odvětví nebo lépe stanovit priority rozvoje odvětví.

Statistika sportovního prostředí cestovního ruchu na území Spojených států amerických je oficiálně uváděna do roku 2019. Ve statistice jsou zobrazována data jako například počet cestujících, výdaje, ekonomické dopady na jiné odvětví, zaměstnanost aj. V rámci počtu cestujících (Obrázek 8 - Počet cestujících na sportovní události do USA), kteří navštěvují sportovní akce na území Spojených států amerických se počet zvýšil o 10 milionů. V roce 2015 to bylo 169 milionů návštěvníků a v roce 2019 se jednalo již o 179 milionů návštěvníků.

⁵¹ Tamtéž, s. 52

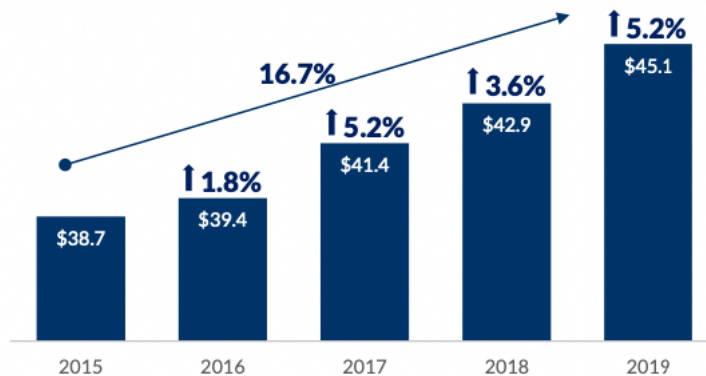
Obrázek 8 - Počet cestujících na sportovní události do USA

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁵²

S tímto nárůstem také souvisí výdaje spojené se sportovním cestovním ruchem v rámci Spojených států amerických (Obrázek 9 - Cestovní výdaje spojené s návštěvou sportovní události v USA), kde od roku 2015 vrostly tyto výdaje o 16,7% (v roce 2019 hodnota celkových výdajů byla 45,1 miliard amerických dolarů).

Obrázek 9 - Cestovní výdaje spojené s návštěvou sportovní události v USA

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁵³

Růst sportovního cestovního ruchu je také podpořen těmi účastníky, kteří zůstávají v místě sportovní události či v blízkém okolí přes noc. Za rok 2019 se jednalo o 96,4 milionů turistů, kde se oproti předchozímu roku jednalo o nárůst – konkrétně o 1,4 milionů. Dle statistik průměrný sportovní turista při delším pobytu v rámci sportovního cestovního ruchu utratil 359 amerických dolarů na osobu (tedy 7 851 Kč, při kurzu aktuálnímu k datu

⁵² SPORTS TOURISM: STATE OF THE INDUSTRY REPORT. *Sports ETA* [online]. Cincinnati: Sports ETA, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.sportseta.org/research/state-of-the-industry-report>

⁵³ Tamtéž.

27.01.2022 – 1 USD = 21,87 Kč). To znamená nárůst oproti předchozímu roku o 12 amerických dolarů (tedy 262 Kč, při kurzu aktuálnímu k datu 27.01.2022 – 1 USD = 21,87 Kč). Jednodenní návštěvníci dle statistik (Tabulka 1 - Průměrná útrata účastníka sportovního cestovního ruchu) utratili v průměru 79 amerických dolarů (tedy 1 727 Kč, při kurzu aktuálnímu k datu 27.01.2022 – 1 USD = 21,87 Kč).⁵⁴

Tabulka 1 - Průměrná útrata účastníka sportovního cestovního ruchu

	2015	2016	2017	2018	2019
Jednodenní návštěvník	\$69	\$71	\$74	\$76	\$79
Turista	\$332	\$332	\$344	\$347	\$359

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁵⁵

Ze statistických údajů je zřejmé, že vývoj sportovního prostředí Spojených států amerických za sledovaná období byl pozitivní. Tento vývoj je ovlivněn především atraktivitami (i sportovního charakteru), které Spojené státy americké nabízí účastníkům cestovního ruchu. Sportovní prostředí je však v posledních letech ovlivněno pandemií onemocnění COVID-19.

4.3 Dopad pandemie onemocnění COVID-19 na sportovní prostředí

Pandemie onemocnění COVID-19 způsobila nejmasivnější narušení celosvětového sportovního kalendáře od druhé světové války. Pandemie zapříčinila odkládání či úplné rušení sportovních událostí. Příkladem odložené sportovní události celosvětového charakteru jsou Letní olympijské hry, které se měly konat v roce 2020. Avšak kvůli nepříznivé situaci ohledně pandemie, byly přesunuty na rok 2021. Neoddiskutovatelně bylo sportovní prostředí zasaženo vydávanými opatřeními – především ekonomicky. Většina profesionálních lig po celém světě různých sportů byly pozastaveny nebo pro daný ročník byly ligy zrušeny. K tomu však nedošlo u profesionálních sportů na území Hong Kongu, Turkmenistánu, Běloruska a Nikarague. V těchto zemích profesionální sportovní zápasy probíhaly dle plánu (jedná se však o divácky neatraktivní destinace).

⁵⁴Tamtéž, s. 54

⁵⁵ Tamtéž.

4.3.1 Ekonomický dopad

Celosvětové sportovní prostředí se s jeho příjmy pohybuje ročně kolem 756 miliard amerických dolarů. Spojené státy americké mají na zmíněné hodnotě více jak padesáti procentní podíl – konkrétně 420 miliard amerických dolarů, Evropa 250 miliard amerických dolarů. Na celosvětovém sportovním trhu se začíná více podílet i Čína, jako aktuálně nejrychleji rostoucí trh světového sportu. Aktuálně má Čína na tomto trhu příjmy 150 miliard amerických dolarů, ale dle předpokladu je predikováno, že do pěti let by měla dosáhnout příjmů 359 miliard amerických dolarů za rok.

Cestovní ruch představuje v řadě zemí na světě podstatnou složku ekonomik, není tomu jinak ani ve Spojených státech amerických. Pandemie onemocnění COVID-19 ovlivnila ekonomiku Spojených států amerických velmi rychle, konkrétněji již během prvního čtvrtletí roku 2020. Postihnuta byla téměř veškerá průmyslová odvětví, avšak rozdíl byl v její míře. Jelikož je pro sportovní události typická masivní účast diváků, což zvyšuje riziko přenosu tohoto onemocnění, tak dle očekávání sportovní cestovní ruch byl po většinu roku 2020 ovlivněn značně. Z důvodu odložených či zrušených sportovních událostí, omezení cestování, snižování rozpočtů (s tím spojené například propouštění zaměstnanců) bylo odvětví sportovního cestovního ruchu významně zasaženo. V číselném vyjádření tohoto významného zasažení je to o to více evidentní. Konkrétněji v březnu roku 2020 cestovalo (v rámci aktivní účasti nebo ke sledování sportovních událostí) kolem deseti milionů lidí méně ve srovnání s březnem roku 2019.

V rámci profesionálních soutěží byly znatelně ovlivněny přestupní trhy. To se dotklo především přestupních částek jednotlivých hráčů, čímž byl do jisté míry zmírněný finanční bum, který na přestupních trzích byl před začátkem pandemie.⁵⁶

NFL

Podle vyjádření předních představitelů profesionálních klubů hrající NFL byly finanční ztráty spojené s pandemií onemocnění COVID-19 značné, avšak nebyly ochromující. Odhady, které následně byly i naplněny, predikovaly snížení příjmů minimálně o 100 milionů amerických dolarů pro každý z týmu NFL. Liga během pandemie přišla zhruba o 3 až 4 miliardy amerických dolarů. Příčinou neochromujících ztrát byly národní televizní

⁵⁶ Sports Tourism. *Sports ETA* [online]. Cincinnati: Sports ETA, ©2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://www.sportseta.org/portals/sportscommissions/Documents/Reports/TourismEconomics%20-%20Sports%20ETA%20SOTI%20-%20FINAL_82620.pdf

smlouvy, z nichž mají prospěch všechny týmy bez rozdílu. Dokud bylo možné hrát soutěžní utkání (i bez diváků na stadionech) byla finanční pozice NFL v relativně dobré pozici, aby zvládla pandemii.

NBA

Profesionální liga basketbalu NBA byla přerušena kvůli pandemii v březnu roku 2020. Tím byly značně ohroženy příjmy v řádech miliard dolarů, které by za jiných okolností liga a týmy v ní hrající, získali například z televizních smluv, sponzoringu či prodeje vstupenek. Vedení ligy přišlo s řešením dohrání ročníku v tzv. bublině. Tato bublina byla vytvořena v Disney Worldu (Orland – Florida). Měla napomoci získat lize alespoň část z ušlých peněz, a hlavně ochránit v co největší míře zdraví hráčů. Takový to plán se na počátku neseťkával s pozitivními reakcemi hráčů či trenérů. Takové řešení si samozřejmě vyžádalo investici, která byla ve výši 190 milionů amerických dolarů. Bublina zpětně přinesla NBA 1,5 miliardy amerických dolarů.

MLB

Ještě před vypuknutím pandemii bylo v MLB nerovné ekonomické postavení jednotlivých týmů, převážně co se týkalo asymetrie ve výplatách jednotlivých baseballistů. Jelikož v roce 2020 nemohli fanoušci, stejně jako v ostatních profesionálních ligách ve Spojených státech amerických, na stadiony, byly příjmy ze vstupenek až nulové. To samozřejmě nejvíce ovlivnilo kluby, které před samotnou pandemií byly na těchto příjmech závislé. U movitějších týmů MLB se jejich rozpočet skládá nejen ze vybraného vstupného, ale především zde promlouvá do celé situace movitý majitel týmu či sponzor. Týmy MLB přišly v roce 2020 celkem o 1 miliardu amerických dolarů, což je možné srovnat se ziskovým rokem 2019, kde celkový zisk činil 1,5 miliard amerických dolarů.

MLS

Stejně jako NBA bylo MLS pozastaveno v březnu roku 2020 kvůli vypuknutí pandemii onemocnění COVID-19. Liga byla nucena odložit přes 150 zápasů, což činí 34% veškerých zápasů obvyklé sezony. S pozastavením ligy byly narušené výměny hráčů, podpisy hráčských smluv, což zapříčinilo nulové přestupní tahy klubů. Jenom z prodeje vstupenek liga přišla o finanční příjmy ve výši 100 milionů amerických dolarů. Celkové ztráty, především z televizních vysílacích práv, ještě nejsou konkrétní, především z důvodu, že MLS je stále do značné míry omezena. Paradoxně ale lze na této situaci najít i pozitiva. Především se jedná o stav přestupového trhu, kde byly přestupové ceny hráčů výrazně sníženy, což

může zapříčinit snadnější posilování týmů vybranými hráči. Právě z toho může profitovat nový tým, který se bude účastnit dalšího ročníku MLS, Austin FC. Je zde možný zvýšený zájem o samotnou ligu a to především ze společenské touhy po živém sportu, čímž by liga mohla přilákat větší publikum k televizním obrazovkám, popřípadě do ochozů stadionů.

NHL

Ekonomická situace v NHL je srovnatelná se situací v MLB. Převážně pro NHL jsou důležité fanouškovské základny, které se z velké části podílejí na financování daného klubu – vstupenky, předměty z fanshopu ad. Dle odhadů týmů se silnou a spolehlivou základnou fanoušků ve spojitosti s ekonomicky silným majitelem dosáhly ztrát ve výši 30 milionů amerických dolarů. Týmy, které mají řidší základnu fanouškovskou základnu a méně ekonomicky silného majitele, se pohybovaly ve ztrátě mezi 50-80 miliony amerických dolarů. V rámci týmového financování především nejlepší hráči samotných týmů dostávali zapláceno dle smlouvy. To bylo převážně z toho důvodu, že se jedná o nepostradatelnou a těžce nahraditelnou část týmů, s ostatními hráči vždy generální manažer daného týmu diskutoval finanční situaci týmů odděleně. I v tomto případě byl přestupový trh ovlivněn, což mělo za následek, že průměrně dobří hráči mají těžší hledání nového týmu. Týmy se na ledové ploše snaží co nejvíce využívat možností franchisingu – reklamy umístěné na ledě Právě ta začíná tvořit jednu z důležitých položek rozpočtů, které i v budoucnu pomohou týmům financovat závazky vůči vlastním hráčům.⁵⁷

4.4 Komparace produktové nabídky aplikované v praktickém užití

V této kapitole budou představeny autorem dvě vytvořené varianty cestování na území Spojených států amerických se zaměřením na sportovní utkání. Autor při tvorbě kladl důraz na komplexnost obou variant, tak aby řešily veškeré aspekty cestování, které se mohou vyskytnout. První varianta je zaměřená na organizovaný cestovní ruch, tedy cestování za využití cestovní kanceláře. Druhá varianta se však zaměřuje na individuální cestovní ruch,

⁵⁷ Sports and COVID-19: The Impact on the Sports-Event Industry. *SportsTravel* [online]. Los Angeles: Northstar Travel Media, ©2022 [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: <https://www.sportstravelmagazine.com/sports-and-covid-19-what-happened-earlier-this-summer/>

tedy situaci když si veškeré aspekty cestování jedinec zařizuje sám (letenky, ubytování, vstupenku na zápas aj.). Tato variantní zpracování má sloužit čtenáři této práce, při tvorbě pohledu (výhody a nevýhody) na cestování tzv. na vlastní pěst nebo za využití služeb cestovní kanceláře, čímž si následně může zvolit pro něho lepší variantu.

Pro obě varianty byly nastaveny podobné parametry, které byly nastaveny převážně podle balíčku vybrané cestovní kanceláře. Obě varianty budou zaměřeny na utkání NHL. Jelikož se jedná o specifický druh cestovního ruchu, tak jej nenalezneme v nabídkách tuzecky známých cestovní kanceláří (Blue Style, Čedok, Exim tours ad.). Z toho důvodu bylo nutné vybrat cestovní kancelář, která se specializuje na sportovní cestovní ruch, čímž byla autorem vybrána cestovní kancelář CZECH SPORT TRAVEL s.r.o. Cestovní kancelář na zápasy NHL nabízí balíčky (zájezdy), ve kterých je možno navštívit 3 zápasy, přičemž byl autorem práce vybrán balíček (zájezd), který cestovní kancelář označuje jako „Zájezd na NHL NY Islanders - Detroit & NY Rangers - Pittsburgh & NJ Devils – Montreal“

Veškeré ceny uvedené v amerických dolarech jsou pro lepší přehlednost přepočty kurzem aktuálním k datu 27.01.2022 – 1 USD = 21,87 Kč.

4.4.1 Cestování prostřednictvím cestovní kanceláře

O cestovní kanceláři CZECH SPORT TRAVEL s.r.o.

Vybraná cestovní kancelář se zabývá především sportovním cestovním ruchem. V nabídce nalezneme zájezdy (i jednotlivé vstupenky) na fotbal, hokej, tenis, dostihy, box, závody Formule 1 či Moto GP ad. Tato cestovní kancelář vznikla v roce 2010 pod názvem CK Sport Events. Za dobu svého působení má cestovní kancelář za sebou řadu úspěchů - v roce 2011 se stala 1. oficiálním prodejcem zájezdu na zápasy Premier League v rámci České republiky, v roce 2014 se stala oficiálním partnerem MS v hokeji pořádané v Bělorusku, v roce 2017 uzavřela partnerství s Fotbalovou asociací ČR a Asociací cestovních kanceláří a agentur. V roce 2018 se stala oficiálním partnerem České hokejové reprezentace a v roce 2019 získala ocenění Českého systému kvality služeb.⁵⁸

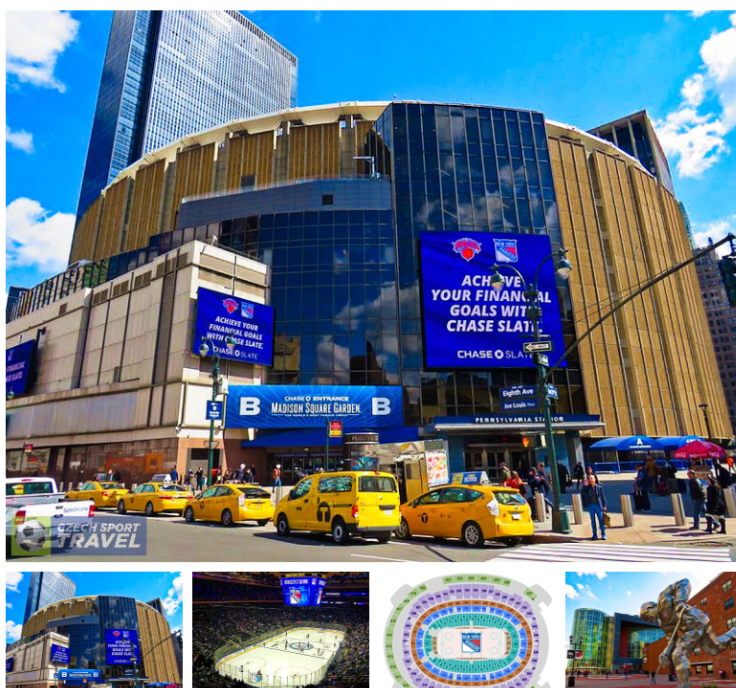
⁵⁸ O nás. *Czech sport travel* [online]. Praha: Czech sport travel, ©2012-2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.czechsporttravel.cz/o-nas.html>

Zájezd na NHL

Cestovní kancelář nabízí pro zápasy NHL pouze balíčky (zájezdy), které obsahují vstupenky na 3 zápasy. Jak již bylo zmíněno, tak autor práce vybral balíček (zájezd), který je veden pod názvem „Zájezd na NHL NY Islanders - Detroit & NY Rangers - Pittsburgh & NJ Devils – Montreal“ (Obrázek 10 - Nabízený zájezd cestovní kanceláří).⁵⁹

Obrázek 10 - Nabízený zájezd cestovní kanceláří

Zájezd na NHL NY Islanders - Detroit & NY Rangers - Pittsburgh & NJ Devils - Montreal

Informace o zájezdu

Termín:	23.03. - 30.03. 2022
Hrací den:	24.03.2022 od 19:30 25.03.2022 od 19:00 27.03.2022 od 19:00
Místo:	New York, USA
Stadion:	Prudential Center Madison Square Garden UBS Arena
Vstupenky:	NY Islanders - Detroit Red Wings - sektory 3** NY Rangers - Pittsburgh Penguins - sektory 3** NJ Devils - Montreal Canadiens - horní sektory podélná tribuna
Odlet Praha:	v dopo./odpoledních hod. s 1 přestupem
Odlet New York	v odpo./več. hod. s 1 přestupem

Cena zájezdu:
37 990 Kč

Koupit

Cena zahrnuje

- ✓ 1 x letecká doprava Praha - New York
- ✓ 1 x letecká doprava New York - Praha
- ✓ 1 x vlakový/busový transfer
- ✓ 6 x ubytování (hotel*** BW, dvouúžlkový pokoj)
- ✓ 6 x snídaně
- ✓ 1 x vstupenka
- ✓ 1 x vstupenka

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁶⁰

Základní itinerář zájezdu

Zájezd je naplánován na 8 dní – od 23.3.2022 do 30.03.2022, přičemž v následující tabulce (Tabulka 2 - Základní itinerář zájezdu) je popsán předpokládaný program, který cestovní kancelář nabízí.

⁵⁹ Zájezd na NHL NY Islanders - Detroit & NY Rangers - Pittsburgh & NJ Devils - Montreal. *Czech sport travel* [online]. Praha: Czech sport travel, ©2012-2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.czechsporttravel.cz/zajezd-na-nhl-ny-islanders-detroit-ny-rangers-pittsburgh-nj-devils-montreal.html>

⁶⁰ Tamtéž.

Tabulka 2 - Základní itinerář zájezdu

Den Datum	Popis aktivit
Středa 23.03.2022	- v dopoledních hodinách odlet z Prahy (s 1 přestupem) - přílet do New Yorku v odpoledních / večerních hodinách - transfer do hotelu (MHD) a ubytování za doprovodu delegáta
Čtvrtek 24.03.2022	- 08:00 - snídaně - prohlídka Manhattanu (Hlavní nádraží, Chrysler Building, Times Square, OSN, Daily News) - po prohlídce návrat do hotelu - 19:30 - utkání NY Islanders - Detroit Red Wings
Pátek 25.03.2022	- 08:00 - snídaně - prohlídka Top of The Rock (pro objednané), Katedrála sv. Patrika, Trump Tower, Central Park, Dakota House - 19:00 - utkání NY Rangers - Pittsburgh Penguins - po utkání noční Times Square
Sobota 26.03.2022	- 08:00 - snídaně - 09:00 - pro objednané výlet na Sochu Svobody a Ellis Island, následně prohlídka Wall Street, památníku Světového obchodního centra, Brooklynský most - pro objednané prohlídka Madison Square Garden
Neděle 27.03.2022	- 08:00 - snídaně - prohlídka Manhattanu (Flatiron Building, Chelsea, Hudson River) - 16:00 - přejezd pomocí MHD (není v ceně) do New Jersey - 19:00 - utkání NJ Devils - Montreal Canadiens - po utkání návrat s delegátem pomocí MHD (není v ceně) do New Yorku
Pondělí 28.03.2022	- 08:00 - snídaně - volný program v New Yorku - 19:30 - možnost návštěvy utkání NBA New York Knicks - Chicago Bulls
Úterý 29.03.2022	- 08:00 - snídaně - odhlášení z hotelu / volný program - ve večerních hodinách odlet z New Yorku
Středa 30.03.2022	- v dopoledních/odpoledních hodinách přílet do Prahy

Zdroj: Vlastní zpracován dle⁶¹

⁶¹ Tamtéž, s.60

V itineráři nabízí cestovní kancelář aktivity, které jsou v celkové ceně zájezdu (návštěva zápasů NHL, prohlídka Manhattanu), ale i fakultativní aktivity (aktivity, které může cestovní kancelář zprostředkovat, avšak nejsou zahrnuty do celkové ceny zájezdu).

Doprava

V rámci celkové ceny jsou zahrnuty letenky Praha – New York a New York – Praha, přičemž je plánovaný 1 přestup. Cestovní kancelář také nabízí možnost přímého letu do New Yorku například z Berlína, což by ovšem navyšovalo celkovou cenu. Cestovní kancelář také nabízí dodatekovou službu v rámci dopravy, s možností svým klientům zařídit i dopravu z jejich bydliště na letiště, se kterou však taktéž není počítáno do celkové částky.

V ceně zájezdu je kalkulováno také s vlakovým či autobusovým přesunem z letiště v New Yorku do ubytovacího zařízení.

Ubytování

Cestovní kancelář v rámci zájezdu zajišťuje 6 přenocování ve dvoulůžkových hotelových pokojích kategorizace ***, jehož vzdálenost od stanice metra je přibližně 5 minut. Hotel je vybaven fitness centrem, TV či Wi-Fi zdarma. Za příplatky je cestovní kancelář schopna zajistit pokoj s 2 manželskými postelemi.

Strava

Strava je v rámci balíčku řešena tzv. čtvrt penzí, což znamená že v ceně jsou pouze snídaně. O ty se stará ubytovací zařízení. Ostatní stravu si cestující platí sám.

Vstupenky

V celkové ceně zájezdu jsou 3 vstupenky na zápasy NHL. Jedná se o zápasy NY Islanders - Detroit Red Wings v hrací den 24.03.2022 od 19:30 (přičemž vstupenky jsou do sektoru 3. kategorie), NY Rangers - Pittsburgh Penguins v hrací den 25.03.2022 od 19:00 (přičemž vstupenky jsou do sektoru 3. kategorie), Devils - Montreal Canadiens v hrací den 27.03.2022 od 19:00 (přičemž vstupenky jsou do horních sektorů podélné tribuny). Za poplatky, které nejsou zahrnuty v celkové ceně, může cestovní kancelář zařídit vstupenky lepších kategorií.⁶²

Cestovní pojištění

V rámci zájezdu cestovní kancelář nabízí i cestovní pojištění. V tabulce (Tabulka 3 - Cestovní pojištění) je základní přehled situací, které pojištění kryje včetně výše krytí.

⁶² Tamtéž, s. 61

Tabulka 3 - Cestovní pojištění

pojištění léčebných výloh celkem do výše	5 000 000 Kč
zdravotní péče do výše	5 000 000 Kč
repatriace a převoz do výše	5 000 000 Kč
náklady na doprovázející osobu do výše	16 000 Kč
ošetření zubů do výše	10 500 Kč
trvalé následky úrazu do výše	200 000 Kč
smrt následkem úrazu do výše	100 000 Kč
pojištění zavazadel do výše	25 000 Kč
újma na majetku do výše	1 000 000 Kč
újma na zdraví nebo při usmrcení do výše	3 500 000 Kč
pojištění storna zájezdu do výše	30 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁶³

Ostatní služby

V ceně zájezdu nalezneme i služby, které je možné zařadit do kategorie ostatní. Jedná se o info balíček (informace, které nabízí cestovní kancelář ve formě balíčků, aby cestující byl seznámen se všemi činnostmi během zájezdu – například odlet, doprovodný program, zahájení utkání NHL ad.), mapa New Yorku se zaměřením na centrum města, info-servis (non-stop asistenční služba, která nabízí součinnost v případě jakýkoliv problémů), služby delegáta (pomáhá při dopravě, na recepci ubytovacího zařízení, nabízí fakultativní výlety, řeší reklamace ad.) či prodloužení zájezdu.

Cena zájezdu

Cestovní kancelář, jimi vytvořený zájezd s výše zmíněnými službami a programem, nabízí k 27.02.2022 za 37 990 Kč.⁶⁴

⁶³ Tamtéž, s. 62

⁶⁴ Zájezd na NHL NY Islanders - Detroit & NY Rangers - Pittsburgh & NJ Devils - Montreal. *Czech sport travel* [online]. Praha: Czech sport travel, ©2012-2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.czechsporttravel.cz/zajezd-na-nhl-ny-islanders-detroit-ny-rangers-pittsburgh-nj-devils-montreal.html>

4.4.2 Individuální cestování

Individuální cestovní ruch se odlišuje od organizovaného cestovního ruchu (balíčky cestovní kanceláří/agentur) tím, že veškeré aspekty cesty si musí potenciální účastník cestovního ruchu zařídit sám. V některých případech je možné tímto způsobem cestování ušetřit peníze ve srovnání s cenou balíčku, kterou nabízí cestovní kanceláře/agentury. Avšak do celého procesu musí potenciální účastník cestovního ruchu vložit čas, který může být v určitých ohledech drahý. V rámci této kapitoly autor kladl důraz na to, aby jím vytvořený balíček byl v základních parametrech totožný s tím, který byl představen v rámci cestování za využití cestovní kanceláře CZECH SPORT TRAVEL s.r.o. a přiblížil tak více celkovou problematiku.

Doprava

Pro zajištění dopravy do New Yorku byl autorem vybrán server pro on-line rezervaci letenek a dalších cestovních služeb Letuška.cz. Letiště pro odlet bylo zvoleno Letiště Václava Havla Praha, přičemž destinací byl New York (konkrétně Mezinárodní letiště Johna F. Kennedyho). Datum odletu bylo totožné, s tím které nabízí cestovní kancelář, tedy 23.03.2022, konkrétně server Letuška.cz nabídl čas odletu v 12:30 SEČ. Stejně jako za využití cestovní kanceláře je i zde jeden přestup. První let zprostředkovává přepravce LOT Polish Airlines, jenž dopraví cestujícího do Polska (13:50 SEČ), konkrétně na letiště Warsaw Chopin Airport (doba letu 1 hodina 20 minut). Na tomto letišti je předpokládaná doba přestupu 2 hodiny 55 minut, přičemž letadlo společnosti LOT Polish Airlines směr Mezinárodní letiště Johna F. Kennedyho odlétá v 16:45 SEČ (doba letu 9 hodin 45 minut). Přílet do destinace je plánován na 21:30 SEČ (Obrázek 11 - Letenky (Praha - New York)).⁶⁵

⁶⁵ Letuška.cz [online]. Praha: Letuška.cz, ©1993-2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.letuska.cz>

Obrázek 11 - Letenky (Praha - New York)

Odlet	23.03.2022	Destinace:	PRG	→	JFK
				1 mezipřistání	
	12:30 → 21:30	14h 0min			Zavřít ▲
LO 0528	12:30	PRG			
Ekonomická třída		St, 23.03.	Letiště Václava Havla		
de Havilland DHC-8 Dash 8 series 400					
Operuje:	LOT Polish Airlines	13:50	WAW		
Doba letu:	1h 20min	St, 23.03.	Frederic Chopin		
	Doba přestupu:	2h 55min			
LO 0026	16:45	WAW			
Ekonomická třída		St, 23.03.	Frederic Chopin		
Boeing 787-9					
Operuje:	LOT Polish Airlines	21:30	JFK		
Doba letu:	9h 45min	St, 23.03.	John F. Kennedy mezinárodní		

Zdroj: Vlastním zpracování dle⁶⁶

Pro výhodnější cenu letenek byl zahrnut také zpáteční let, který je naplánován na 29.03.2022 s odletem se společností LOT Polish Airlines z Mezinárodní letiště Johna F. Kennedyho v 22:05 SEČ, přičemž přílet na varšavské letiště Warsaw Chopin Airport je naplánován na 30.03.2022 v 12:35 SEČ. Zde je doba přestupu 5 hodin a 15 minut. Letadlo společnosti LOT Polish Airlines, které z varšavského letiště přepraví cestující na Letiště Václava Havla Praha, odlétá 30.03.2022 v 17:50 SEČ (doba letu je 1 hodina 25 minut). Přílet na pražské letiště je naplánováno na 19:15 SEČ (Obrázek 12 - Letenky (New York - Praha)).⁶⁷

⁶⁶ Tamtéž, s. 64

⁶⁷ Tamtéž

Obrázek 12 - Letenky (New York - Praha)

Návrat 29.03.2022		Destinace: JFK		PRG	
				1 mezipřistání	
22:05	➔ 19:15	15h 10min		Zavřít ▲	
LO 0027		22:05	JFK		
Ekonomická třída		Út, 29.03.	John F. Kennedy mezinárodní		
Boeing 787-8 Dreamliner					
Operuje: LOT Polish Airlines		12:35	WAW		
Doba letu: 8h 30min		St, 30.03.	Frederic Chopin		
Doba přestupu:		5h 15min			
LO 0525		17:50	WAW		
Ekonomická třída		St, 30.03.	Frederic Chopin		
de Havilland DHC-8 Dash 8 series 400					
Operuje: LOT Polish Airlines		19:15	PRG		
Doba letu: 1h 25min		St, 30.03.	Letiště Václava Havla		

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁶⁸

Celková cena veškerých letenek (Praha – Varšava, Varšava – New York, New York - Varšava, Varšava - Praha) ke dni 27.02.2022 činí 12 519 Kč (v této ceně může cestující cestovat s kabinovým zavazadlem).⁶⁹

Ubytování

Pro zajištění ubytování byla autorem zvolena v dnešní době velmi populární služba zprostředkovávající pronájem ubytování – Airbnb. Při výběru ubytování byl kladen důraz na soukromí, pohodlí, dostupnou dopravní obslužnost a blízkou lokalitu ubytovacího zařízení k centru města. Z těchto požadavků se podle autora práce jako nejvíce vhodné jeví ubytovací zařízení označované jako Sally.s Lovley Black Biss soukromý pokoj v městském obvodě Brooklyn (248 Malcolm X Blvd, Brooklyn, NY 11233). Jedná se o pokoj, který je pro 2 hosty - disponuje manželskou postelí, soukromou koupenou, TV, klimatizací, Wi-Fi ad. Přímo před ubytovacím zařízením je autobusová zastávka Maclom X Blvd/Halsey St, přičemž nejbližší stanice metra Utica Av je vzdálená 9 minut chůze.

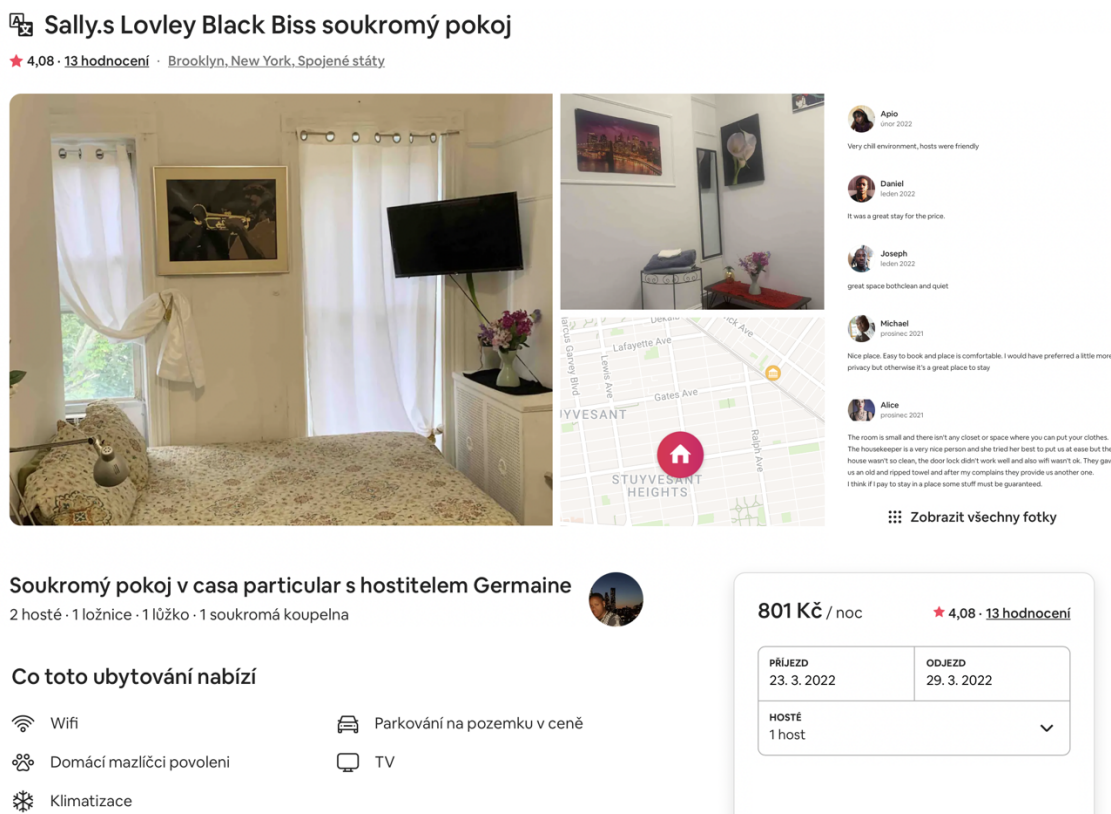
⁶⁸ Tamtéž, s. 65

⁶⁹ Tamtéž

Cena ubytování zahrnuje 6 přenocování (4 806 Kč), poplatek za úklid (230 Kč), servisní poplatek (860 Kč) a daň z obsazenosti (1 057 Kč). Celková cena tedy činí k 27.02.2022 6 951 Kč (Obrázek 13 - Sallys.s Lovley Black Biss).⁷⁰

Obrázek 13 - Sallys.s Lovley Black Biss

Sallys.s Lovley Black Biss soukromý pokoj
★ 4,08 · 13 hodnocení · Brooklyn, New York, Spojené státy

Soukromý pokoj v casa particular s hostitelem Germaine
2 hosté · 1 ložnice · 1 lůžko · 1 soukromá koupelna

Co toto ubytování nabízí

- Wifi
- Domácí mazlíčci povoleni
- Klimatizace
- Parkování na pozemku v ceně
- TV

801 Kč / noc ★ 4,08 · 13 hodnocení

PŘÍJEZD	ODJEZD
23. 3. 2022	29. 3. 2022

HOSTÉ
1 host

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁷¹

Strava

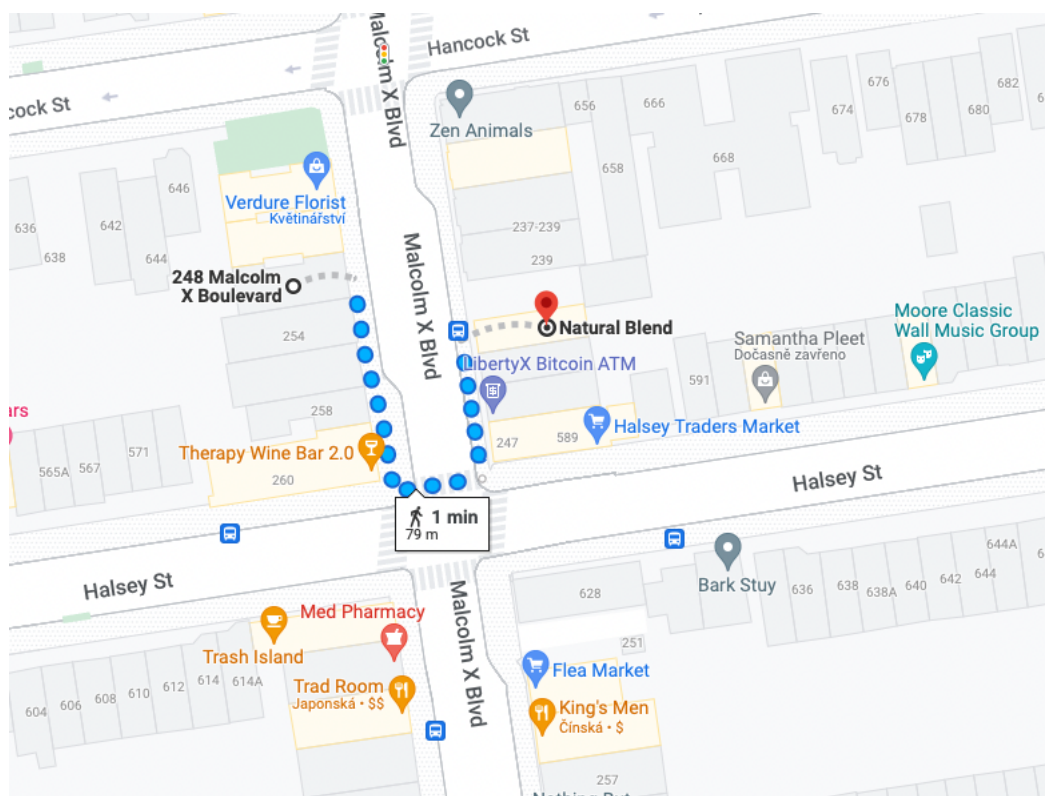
Za účelem stravování je možné navštěvovat podnik blízky ubytovacího zařízení (Obrázek 14 - Lokace - Natural Blend), konkrétně se jedná o Natural Blend. Podnik se prezentuje jako moderní restaurace zaměřená na zdraví, která nabízí veganská jídla, bio džusy, pečivo, kávu ad. Stejně jako v balíčku vytvořeném cestovní kanceláří bude i zde počítáno pouze se snídaní, přičemž vybrané restaurační zařízení nabízí snídaně za cenu \$4,50 (98 Kč). Za celou dobu pobytu by za snídaně bylo vynaloženo \$20,25 (690 Kč).⁷²

⁷⁰ Sallys.s Lovley Black Biss soukromý pokoj. *Airbnb* [online]. San Francisco: Airbnb, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: https://www.airbnb.cz/rooms/52139752?adults=1&check_in=2022-03-23&check_out=2022-03-29&federated_search_id=29777045-5983-45ea-9f7a-3728aa51e106&source_impression_id=p3_1645695789_uMQf8JALS2ULVwFD&guests=1

⁷¹ Tamtéž

⁷² *Natural Blend* [online]. New York: SinglePlatform, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <http://places.singleplatform.com/natural-blend-2/menu>

Obrázek 14 - Lokace - Natural Blend

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁷³

Vstupenky

Stejně jako v rámci nabízeného zájezdu je plánováno navštívit 3 zápasy NHL (New York Islanders vs. Detroit Red Wings, NY Rangers - Pittsburgh Penguins, NJ Devils - Montreal Canadiens). Při výběru sektorů vstupenek na zápasy byla dodržována stejná kategorie jako u vstupenek zahrnutých v zájezdu nabízeného cestovní kanceláří.

Zápas New York Islanders proti Detroit Red Wings se hraje 24.03.2022 od 19:30 EST. Byl vybrán sektor 305, ve kterém vstupenka stojí \$40,00 + poplatky (servisní poplatek - \$6,80 a poplatek za zpracování \$2,95). Cena vstupenky s veškerými poplatky činí \$49,75 (1 088 Kč).

Zápas NY Rangers proti Pittsburgh Penguins se odehraje 25.03.2022 od 19:00 EST. Byl vybrán sektor 413, ve kterém vstupenka stojí \$105 + servisní poplatek \$21,65. Celková cena vstupenky včetně poplatku činí \$126,65 (2 769 Kč).

⁷³ Tamtéž, s. 67

Zápas mezi NJ Devils a Montreal Canadiens je naplánován na 27.03.2022 od 19:00 EST. Na zápas byl vybrán sektor 213, ve kterém vstupenka stojí \$50,00 + servisní poplatek \$19,05. Celková cena vstupenky činí \$69,05 (1 510 Kč).

Celková cena za 3 vstupenky na zápasy NHL je 5 367 Kč.⁷⁴

Cestovní pojištění

Pro zajištění cestovního pojištění byla zvolena Generali Česká pojišťovna, která nabízí on-line formu sjednání prostřednictvím formuláře na jejich webových stránkách. Pro sjednání cestovního pojištění je nutné zadat délku pobytu, destinace (výběr z oblastí – Svět, Evropa, Česká republika) a kdo bude pojištěncem. Nabízeny jsou balíčky pojištění, které mají 3 kategorie – Start, Standard, Exclusive (Obrázek 15 - Cestovní pojištění - balíčky). Liší se ve výši výloh.

Pro potřeby námi vybrané cesty byl zvolen balíček pojištění Standard, který je srovnatelný s cestovním pojištěním, které nabízí cestovní kancelář v rámci zájezdu.⁷⁵

Obrázek 15 - Cestovní pojištění - balíčky

		Start	Standard	Exclusive
Vyberte si balíček pojištění:		371 Kč	715 Kč	945 Kč
		Vybrat	Vybráno	Vybrat
Detail	Léčebné výlohy	5 000 000 Kč	25 000 000 Kč	100 000 000 Kč
Detail	Úrazové pojištění	-	✓	✓
Detail	Osobní věci a zavazadla	-	20 000 Kč	50 000 Kč
	Odpovědnost v běžném občanském životě	-	10 000 000 Kč	15 000 000 Kč
Detail	Pobyt v nemocnici	-	-	1 500 Kč/den, max. 20 000 Kč
Detail	Nadstandardní asistenční a právní služby	-	-	✓
Zobrazit všechny detaily		Vybrat	Vybráno	Vybrat

Zdroj: Vlastní zpracování dle⁷⁶

⁷⁴ Ticketmaster [online]. West Hollywood: Ticket, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.ticketmaster.com>

⁷⁵ Cestovní pojištění online. Generali Česká pojišťovna [online]. Praha: Generali Česká pojišťovna, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: https://www.generaliceska.cz/cestovni-pojisteni-online-sjednani#

⁷⁶ Tamtéž

Ostatní služby

V rámci individuální cestování může účastník cestovního ruchu využít alternativy k službám nabízených cestovní kanceláří, jedná se o služby - mapka a info-balíček. Bezplatnou alternativou je nepřeborné množství on-line dostupných materiálů (mapy zaměřené na památky, dopravní infrastrukturu aj. volně dostupné materiály).

Služby, které nejsou nabízeny v rámci individuální cestovního ruchu, jsou infoservis a služby delegáta (ty jsou nabízeny v rámci organizovaného cestovního ruchu v ceně zájezdu – více v kapitole 4.4.1 Cestování prostřednictvím cestovní kanceláře, část Ostatní služby).

Celková kalkulace

V tabulce (Tabulka 4 - Kalkulace individuálního cestování) jsou zaneseny náklady za služby, přičemž jejich obsah je parametrově podobný službám, které nabízí cestovní agentura ve svém balíčku (zájezdu).

Tabulka 4 - Kalkulace individuálního cestování

Doprava - letenky	12 519 Kč
Ubytování	6 951 Kč
Vstupenky	5 367 Kč
Strava - snídaně	690 Kč
Cestovní pojištění	715 Kč
Celková cena	26 242 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

4.4.3 Další nutné výdaje

Cestování s sebou přináší další nutné výdaje, které nebývají započteny v celkové ceně za zájezd. Je nutné, aby při vytváření rozpočtu na cestu, bylo s těmito výdaji počítáno. Jedná se například o výdaje na dopravu v rámci destinace, kapesné, cestovní dokumenty, dodatečné stravné aj.

Doprava po New Yorku NY

Pro snadnější a rychlejší dopravu v New Yorku je doporučeno využívat městskou dopravu, případně taxi. Při využívání městské dopravy musí mít cestující u sebe platnou

MetroCard. Tento cestovní doklad funguje jako elektronická peněženka, na kterou si cestující nabije jím zvolenou částku a při jednotlivých jízdách se z peněženky odečítá cena za každou uskutečněnou cestu. Její pořízení je zpoplatněno manipulačním poplatkem \$1. Jedna jízda metrem (platná 2 hodiny od jejího aktivování s možným libovolným počtem přestupů) stojí \$2,75 (60 Kč).

V případě delšího pobytu a čtenějšího pohybu pomocí městské dopravy je výhodnější týdenní nebo třicetidenní jízdenka. Týdenní jízdenka tzv. Unlimited Ride MetroCard stojí \$30 + manipulační poplatek \$1 (678 Kč), přičemž je možné ji využít v metru i autobusech (pouze do půlnoci). Třicetidenní jízdenka stojí \$112 (2 450 Kč).

Pro zajištění mobility v rámci zájezdu bude proto vhodnější zvolit týdenní jízdenku Unlimited Ride Metro Card za \$31 (678 Kč).⁷⁷

Kapesné

Položka kapesné je velmi subjektivní záležitostí, jelikož se liší dle potřeb cestovatele. Autorem bylo kapesné nastaveno do výše 1 500 Kč/ den (za celou dobu pobytu $7 * 1500 = 10\,500$ Kč). Částka je vyhrazena na útratu za vstupenky do muzeí, galerií, koupi suvenýrů ad. Je však důležité před odjezdem si bankovky směnit do měny země, do které cestujeme. Pro cesty do Spojených států amerických tedy do amerických dolarů. Po směně 10 500 Kč disponujeme 469 americkými dolary.

Výpočet: (částka, kterou disponujeme v Kč / směnný kurz amerického dolaru vůči Koruně české aktuální k datu 27.01.2022 [$\$1 = 21,81$ Kč]) = výsledná částka v amerických dolarech.

Cestovní dokumenty

Osobním dokladem, který je běžný pro cestování kamkoliv po světě je pas, konkrétně biometrický. V případě, pokud jej nemáme, tak jej vydává obec s rozšířenou působností za poplatek 600 Kč (u osoby mladší 15 let 100 Kč). Je vhodné si tento dokument zařídit včas, jelikož lhůta na vyřízení je 3 – 4 týdny.

Pro tento druh cest je možné využít bezvízový program pro vstup na území Spojených států amerických (více o této problematice v kapitole 3.6.5 Cestovní dokumenty a jejich využití pro cesty na území Spojených státech amerických, část Bezvízový program).

⁷⁷ Everything you need to know about fares and tolls in New York. *MTA* [online]. New York: MTA, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://new.mta.info/fares>

V rámci bezvízového programu je nutné vyplnit elektronickou cestovní registraci ESTA, která je zpoplatněna \$14 (306 Kč).⁷⁸

Stravné

Je nutné také počítat s výdaji na stravu v rámci celého pobytu. V ceně zájezdu i individuální kalkulaci je hrazena pouze snídaně. Pro stravování (včetně oběda, večeře a svačiny) je možné využít podnik Natural Blend, který byl představen v rámci zajištění snídaní. V tomto podniku za oběd, večeři a 2 svačiny utratíme \$ 26 (568 Kč). Pro zajištění stravování po celou dobu pobytu bychom tedy utratily \$ 156 (3 411 Kč).⁷⁹

Výpočet: Za jeden den utratíme \$ 26, za 6 dnů utratíme \$ 156 (výpočet: cena za stravné * počet dnů = výsledná útrata v amerických dolarech)

Přepočet na Korunu českou: \$ 156 * 21,87 Kč [směnný kurz aktuální k 27.01.2022] = 3 411 Kč

Celková částka potřebná na nutné výdaje

V tabulce (Tabulka 5 - Celkové nutné výdaje) jsou přehledně zaneseny dodatečně nutné výdaje, které je potřeba vynaložit při cestě do Spojených států amerických s parametry, kterou jsou autorem nastaveny. Tato částka je v určitých případech subjektivní, protože některé položky je možné navýšit/snížit dle potřeb cestujícího. S touto částkou je nutné počítat v rámci obou forem cestování, které jsou v práci představeny (cestování prostřednictvím cestovní kanceláře a cestování tzv. na vlastní pěst).

Tabulka 5 - Celkové nutné výdaje

Doprava po New Yorku	678 Kč
Kapesné	10 500 Kč
Cestovní dokumenty – ESTA	306 Kč
Biometrický pas	600 Kč
Stravné	3 411 Kč
Celkem	15 495 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

⁷⁸ Cestovní doklad. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, ©2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nektere-nalezitosti-zadosti-cestovni-doklad.aspx>

⁷⁹ *Natural Blend* [online]. New York: SinglePlatform, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <http://places.singleplatform.com/natural-blend-2/menu>

4.4.4 Výhody a nevýhody organizovaného/neorganizovaného cestovního ruchu

Organizovaný cestovní ruch

Ze samotného balíčku (zájezdu), který nabízí na zápasy NHL cestovní kancelář CZECH SPORT TRAVEL s.r.o., je evidentní, jaké výhody přináší organizovaný cestovní ruch. Jednoznačná výhoda, která plyne pro zákazníky cestovní kanceláří/agentur je snadná dostupnost a nenáročnost jejich sjednání. Z pozice zákazníka stačí pouze navštívit cestovní kancelář/agenturu (v kamenném obchodě či on-line) a vybrat si jimi již nastavený balíček (zájezd). Zákazník má tedy minimální povinnosti pro sjednání zájezdu. Výhodou jsou také některé služby, které jsou součástí balíčku (zájezdu). Mezi takové služby je možné zařadit služby delegáta, který je nápomocný v průběhu zájezdu pro případ potíží či dotazů. Avšak organizovaný cestovní ruch má i nevýhody. V některých případech cestovní kanceláře naplánují své zájezdy do nejmenších detailů (jasně daný itinerář), přičemž cestující jsou závislí právě na plánu aktivit, které ne vždy musí být cestujícími požadovány. Obvykle to může vypadat tak, že cestující ve spěchu nemá prostor si prohlédnout památku z důvodu dalšího plánu. Nevýhodou je také výsledná cena zájezdu, kterou cestující musí zaplatit. Pokud se chtějí zájezdu zúčastnit. V některých případech může být se stejným zážitkem cesta levnější, když si cestu cestující plánuje sám, jak ostatně dokazuje variantní zpracování výše.

Neorganizovaný cestovní ruch

V rámci neorganizovaného cestovního ruchu (tzv. cestování na vlastní pěst) je největší výhoda v rámci celkové ceny, za kterou je možné cestu uskutečnit. Osoba je nucena si všechny aspekty zařídit sama a obvykle tak dělá odděleně (letenky, ubytování, stravování, program ad.). Tím může dosáhnout nižší ceny ve srovnání s podobnou cestou, kterou nabízí cestovní kanceláře/agentury. Je zde také větší volnost, co se týče programu, který je flexibilnější a to v průběhu celé cesty.

Nevýhodou je čas, který musí osoba vynaložit na samotné hledání, plánování a zařizování veškerých aspektů cesty. Při nižší jazykové vybavenosti cestujících osob může být také značná nevýhoda absence delegáta. V průběhu cesty se nemá účastník individuálního cestovního ruchu na koho obrátit v případě jakýkoliv problémů, které se mohou vyskytnout během cesty (je nucen si vše obstarat/zajistit sám).

5 Zhodnocení a doporučení

Zhodnocení cestování prostřednictvím cestovních kanceláří nebo cestování individuálního je možné z mnoha pohledů, přičemž v rámci této práce se jedná o subjektivní pohled autora. První nejdůležitější a nejviditelnější částí je stránka ekonomická, která je jednoznačně výhodnější pro cestování bez cestovní kanceláře (Tabulka 6 – Porovnání základních cestovních výdajů). Výpočtem základních cestovních výdajů pro cestování bez cestovní kanceláře, je výsledná cena nižší o 12 649 Kč. To je zapříčiněno především zajištěním výhodnějších letenek a ubytování. Ani v jednom z těchto cenově výhodnějších aspektů však kvalita pobytu ve Spojených státech amerických nebyla snížena.

Tabulka 6 – Porovnání základních cestovních výdajů

Zájezd s cestovní kanceláří	Cestování bez cestovní kanceláře
37 990 Kč	26 242 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

S tím je samozřejmě spojena i výsledná částka, ve které jsou započteny nutné výdaje (Tabulka 7 – Porovnání celkových cestovních výdajů). Žádný z těchto výdajů není zahrnut v ceně za zájezd, který nabízí cestovní kancelář, přičemž tedy nedochází k duplicitě položek v rámci kalkulace.

Tabulka 7 – Porovnání celkových cestovních výdajů

Zájezd s cestovní kanceláří včetně nutných výdajů	Cestování bez cestovní kanceláře včetně nutných výdajů
53 485 Kč	40 836 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Aspekt cestování, který může ovlivnit osoby v rámci rozhodovacího procesu je samotná náročnost vyřízení zájezdu. Samotný proces vyřízení u organizovaného cestovního ruchu je ve srovnání s tím neorganizovaným znatelně jednodušší. Stačí aby osoba navštívila kamennou prodejnu nebo webové stránky cestovní kanceláře, ve kterých snadno zařídí celý zájezd. Stačí vybrat zájezd z nabídky cestovní kanceláře a osoba může po zaplacení prodejny

ceny odcestovat bez nikterak velkého plánování a zařizování. Veškeré aspekty cesty (letenky, ubytování, stravu nebo program) řeší cestovní kancelář sama (respektive jsou již nabízeny v balíčcích cestovní kanceláři). U neorganizovaného cestování je to o poznání složitější, především z důvodu že všechny aspekty cesty je osoba nucena si zařídit sama, obvykle odděleně. Je to tedy proces, který potřebuje být promyšlený, aby všechny aspekty na sebe navazovaly. Plánování a zařizování je v tomto případě značně náročné na čas, který je nutný k tomu vynaložit. Při samotném procesu plánování je však obvykle potřebná alespoň základní znalost jednoho ze světových jazyků (angličtina, němčina, francouzština, ruština ad.), s využitím kterého lze zprostředkovat například ubytování (většinou webové stránky zahraničních ubytovacích zařízeních nenabízí mutaci v českém jazyce).

Další zhodnocení je možné z pohledu služeb, které jsou nabízeny v balíčku (zájezdu) cestovní kanceláře, přičemž pro některé služby není možné vytvořit adekvátní náhradu v rámci cestování bez cestovní kanceláře. Jedná se především o služby delegáta v destinaci. O této službě můžeme říct, že její využití se může odlišovat podle věku, jazykové vybavenosti, samostatnosti a orientaci v destinaci samotných účastníků cestovního ruchu. V dnešní době se u mladších generací počítá alespoň se základní jazykovou vybaveností, která přispívá k nižší poptávce po službách delegáta. Avšak u starších generací nemusí být jazyková vybavenost na požadované úrovni (není však pravidlem) pro bezstarostnou komunikaci v destinaci, což může tyto osoby postavit do nepříjemných až stresujících situací, přičemž právě tyto osoby častěji vítají služby delegáta.

Další rozdílnost zmíněných druhů cestování, která je v praktické části práce evidentní, je programový itinerář celé cesty. U cestování skrze cestovní kanceláře vidíme, že už ve svých balíčcích (zájezdech) nabízí program, který z velké části slouží k zaujetí účastníka cestovního ruchu (nemusí však být zahrnutý v celkové ceně). O tento program se i následně stará již zmíněný delegát, který účastníky cestovního ruchu doprovází. Obvykle je tento program časově naplánován, přičemž nebývá nikterak flexibilní. Kdežto u individuálního cestovního ruchu je veškerý program v režii samotných účastníků a je na nich, které společensko-kulturní aktivity do svého programu začlení a kolik času na jednotlivých místech setrvávají.

5.1 Doporučení

Každému jedinci se zájmem o cestování lze na základě výstupů práce doporučit před každou cestou důkladně zvažovat, zdali je jeho osobnosti, zkušenostem a zájmu bližší absolvovat cestovní zážitek s oporou cestovní kanceláře, za kterou však bude muset vynaložit více finančních prostředků. Nebo zdali vsadí na individuálnější přístup, který může být do značné míry méně finančně náročný, ale jedinec může spíše hledět na volnost a výhody, které individuální cestování přináší.

Není taktéž od věci zvažovat využití služeb cestovních agentur v kombinaci s lokálním individuálním plánem.

5.2 Diskuse

Konkrétní modelová situace cestovního sportovního zážitku přináší z pohledu a pozice studenta mnoho pozitiv s variantou individuálního cestování. S jistotou je možné konstatovat, že v rámci trhu s cestovními zážitky existuje nespočet dalších společností nabízející obdobné zážitky, stejně jako služeb nabízející levnější ubytování v destinaci. Samotná finanční stránka věci je odvislá od individuálních požadavků daného jedince.

Ve zpracování variantního rozdělení byl dán jasný postup s cílem pracovat se stejnými základními daty. Je na místě připustit, že v případě využití jiných portálů a nabídky jiné cestovní kanceláře s jinými parametry by mohly být výsledky taktéž odlišné.

V rovině teoretické i praktické může vyvstávat otázka za jakých okolností je vhodné zvážit dopravu do Spojených států formou výletní plavby na oceánské lodi. Stejně jako není možné konstatovat, zdali se vlivem změn na světových ekonomických trzích bude i nadále jevit individuální cestování ekonomicky výhodněji stejně jako v případě této práce.

6 Závěr

Diplomová práce vznikla za účelem analýzy sportovního prostředí na území Spojených států amerických s ohledem na proměnlivost cestovního ruchu v posledních letech po příchodu celosvětové pandemie onemocnění COVID-19.

Cílem práce bylo identifikovat a charakterizovat stav sportovního prostředí Spojených států amerických ve spojitosti se sportovními fenomény, přičemž byla zohledněna problematika organizovaného a neorganizovaného cestovního ruchu.

První část práce se zabývala teoretickou expozicí, ve které byl kladen důraz na jednotlivé typologie cestovního ruchu, typologii turistů a byla přiblížena problematika aktivní sportovní turistiky. Byly specifikovány pojmy cestovní kanceláře, trendy a oblíbené destinace na území Spojených států pro cestovatele z tuzemského prostředí.

V části praktické byla řešena problematika analýzy stavu sportovního prostředí Spojených států amerických pomocí statistických ukazatelů. Dále bylo pomocí finanční analýzy zhodnocena náročnost cestování s využitím cestovní kanceláře v porovnání s cenovou dostupností individuálního cestování na území Spojených států amerických. Hlavní metodou pro získání dat bylo využití moderních technologických portálů, jmenovitě Airbnb a CZECH SPORT TRAVEL s.r.o.

Práce řeší problematiku aktivní turistiky, analýzu trendů sportovních cestovních kanceláří, sportovního prostředí, přičemž byla uzpůsobena úrovni tzv. začátečnické cestovní příručky pro zájemce o aktivní cestování na území Spojených států amerických.

7 Seznam použitých zdrojů

- 2022 Honda NHL® All-Star Weekend. *NHL.com* [online]. NHL, ©2022 [cit. 2022-03-14].
Dostupné z: <https://www.nhl.com/fans/all-star>
- A Brief History of Sports. *ThoughtCo.com is the World's Largest Education Resource* [online]. New York: ThoughtCo, ©2022, 2019 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/history-of-sports-1992447>
- A Simple Guide to American Music History. *Piano TV* [online]. Saskatchewan: Piano TV, 2018 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.pianotv.net/2018/07/a-simple-guide-to-american-music-history/>
- About Major League Soccer. *MLS* [online]. New York: MLS, ©2022 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.mlssoccer.com/about/>
- About The NBA. *NBA* [online]. New York: NBA, ©2022 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.nba.com/news/about>
- About the NHL. *NHL.com* [online]. New York: NHL, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.nhl.com/info/about-the-nhl>
- ADAIR, Daryl. *Sport, Race & Ethnicity*. Sheffield: Fitness Information Technology, 2011. ISBN 9781935412175.
- Americká literatura. *Leporelo* [online]. Praha: Leporelo, c2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://leporelo.info/americka-literatura>
- Cestovní doklad. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, ©2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nektere-nalezitosti-zadosti-cestovni-doklad.aspx>
- Cestovní pojištění online. *Generali Česká pojišťovna* [online]. Praha: Generali Česká pojišťovna, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: [https://www.generaliceska.cz/cestovni-pojisteni-online-sjednani#/#/](https://www.generaliceska.cz/cestovni-pojisteni-online-sjednani#/)
- DICKSTEIN, Morris. American literature. *Encyclopedia Britannica* [online]. London: Encyclopedia Britannica, ©2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/American-literature>
- Everything you need to know about fares and tolls in New York. *MTA* [online]. New York: MTA, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://new.mta.info/fares>
- Evropská charta sportu. *MŠMT ČR* [online]. Praha: MŠMT ČR, © 2013–2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38361>

- Five times the Super Bowl halftime show flopped. *The Diamondback* [online]. Maryland: The Diamondback, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://dbknews.com/2022/02/10/worst-super-bowl-halftime-shows/>
- GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 9788025125953.
- HÁJKOVÁ, Iveta. Kulturní cestovní ruch – Brno muzikálové. Jihlava, 2017, 83 s. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Vedoucí práce Ing. Martina Doležalová
- Historie. *U.S. Embassy in The Czech Republic* [online]. Praha: U.S. Embassy in The Czech Republic, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://cz.usembassy.gov/cs/our-relationship-cs/politika-historie/historie/>
- ICE PROJECTION – IT'S MORE THAN A GAME. *Blog from Dataton* [online]. Linköping: blog from Dataton, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://newsandviews.dataton.com/ice-projection-its-more-than-a-game>
- IT STARTED WITH 14 TEAMS IN THE ROARING 20'S. *NFL.com* [online]. New York: NFL, ©2019 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.nfl.com/100/original-towns/>
- JÚNOVÁ, Barbora. *Vliv druhé světové války na cestovní ruch*. Jihlava, 2012. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Vedoucí práce Ak. malíř Vladimír Netolička.
- Key industry takeaways from Booking.com's 2022 Travel Predictions. *Booking.com* [online]. Netherlands: Booking.com, ©2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://partner.booking.com/en-gb/click-magazine/key-industry-takeaways-bookingcoms-2022-travel-predictions>
- KOTLER, Philip a Kevin Lane KELLER. *Marketing management*. [4. vyd.]. Přeložil Tomáš JUPPA, přeložil Martin MACHEK. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4150-5.
- KUNZEOVÁ, Iva. *Vliv cestovního ruchu na životní prostředí*. Brno, 2016. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně.
- Letuška.cz* [online]. Praha: Letuška.cz, ©1993-2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.letuska.cz>
- LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. Prostějov: Computer Media, 2015. ISBN 978-80-7402-216-6.
- Map us local food. *Wide Open Eats* [online]. Austin: Wide Open Eats, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.wideopeneats.com/map-us-local-food/>

- Metodika - Cestovní ruch. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metodika_casove_rady_cestovni_ruch
- Natural Blend* [online]. New York: SinglePlatform, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <http://places.singleplatform.com/natural-blend-2/menu>
- NHL announces extensive updates to 2021-22 regular-season schedule. *NHL.com* [online]. New York: NHL, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.nhl.com/news/nhl-announces-2021-2022-regular-season-schedule-updates/c-329953260>
- Nové trendy v cestovním ruchu*. Brno, 2016. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ing. Astrida Peruthová.
- O nás. *Czech sport travel* [online]. Praha: Czech sport travel, ©2012-2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.czechsporttravel.cz/o-nas.html>
- Official Information. *MLB* [online]. New York: MLB, ©2022 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.mlb.com/official-information>
- ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. V Praze: Idea servis, 2010. ISBN 9788085970685.
- PLAŻEWSKI, Jerzy. *Dějiny filmu 1895-2005*. Přeložil Karel TABERY. Praha: Academia, 2009. ISBN 9788020016898.
- Politický systém. *American Center* [online]. Praha: American Center, ©2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.americkecentrum.cz/o-usa/politicky-system/>
- Ranking the best stadiums in Major League Soccer. *Oregon Live* [online]. Portland: Oregon Live, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: https://www.oregonlive.com/sports/errry-2018/04/c92bd17f9e481/ranking_the_stadiums_in_major.html
- RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: (soubor studijních materiálů)*. Vyd. 2., (1. v nakl. Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2007. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 9788087071441.
- Sally.s Lovley Black Biss soukromý pokoj. *Airbnb* [online]. San Francisco: Airbnb, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: https://www.airbnb.cz/rooms/52139752?adults=1&check_in=2022-03-23&check_out=2022-03-29&federated_search_id=29777045-5983-45ea-9f7a-3728aa51e106&source_impression_id=p3_1645695789_uMQf8JALS2ULVwFD&guests=1
- Sport in the USA. *Topend Sports* [online]. Australia: Topend Sports, ©1997-2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.topendsports.com/world/countries/usa.htm>

- Sportovní turismus. *Tělesná kultura* [online]. Olomouc: Univerzity Palackého v Olomouci, ©2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://telesnakultura.upol.cz/artkey/tek-201002-0006_SPOROVNI_TURISMUS.php
- Sports and COVID-19: The Impact on the Sports-Event Industry. *SportsTravel* [online]. Los Angeles: Northstar Travel Media, ©2022 [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: <https://www.sportstravelmagazine.com/sports-and-covid-19-what-happened-earlier-this-summer/>
- SPORTS TOURISM: STATE OF THE INDUSTRY REPORT. *Sports ETA* [online]. Cincinnati: Sports ETA, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.sportseta.org/research/state-of-the-industry-report>
- Sports Tourism. *Sports ETA* [online]. Cincinnati: Sports ETA, ©2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://www.sportseta.org/portals/sportscommissions/Documents/Reports/TourismEconomics%20-%20Sports%20ETA%20SOTI%20-%20FINAL_82620.pdf
- ŠAUER, Martin, Jiří VYSTOUPIL, Andrea HOLEŠNÍKOVÁ a . *CESTOVNÍ RUCH*. Brno, 2015. Učební text. Masarykova univerzita.
- ŠTĚPÁNKOVÁ, Hana. *Technika služeb cestovního ruchu*. Ostrava, 2010. Učební text. Technická univerzita Ostrava.
- The Most Popular Sport in Each State. *Vivid Seats* [online]. Chicago: Vivid Seats, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.vividseats.com/blog/most-popular-sport-athlete-every-state>
- The Most Popular Sports In The World. *World Atlas* [online]. Quebec: World Atlas, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.worldatlas.com/articles/what-are-the-most-popular-sports-in-the-world.html>
- This Time As World Series Champions. *Northern Virginia Magazine* [online]. Virginia: Northern Virginia Magazine, ©2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://northernvirginiamag.com/things-to-do/things-to-do-features/2020/01/10/washington-nationals-set-to-host-annual-winterfest-this-time-as-world-series-champions/>
- Ticketmaster* [online]. West Hollywood: Ticket, ©2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.ticketmaster.com>
- Tisková zpráva: Výzkum míry popularity sportu v ČR. *Národní sportovní agentura* [online]. Praha: Národní sportovní agentura, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://agentura-sport.cz/vysledky-vyzkumu-miry-popularity-sportu-v-ceske-republice-2020/>

U.S. States Ranked by Their Food. *Far & Wide* [online]. San Francisco: Far & Wide, ©2022 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.farandwide.com/s/us-states-ranked-food-2f86e72cb89c4904>

United States of America. *UNESCO World Heritage Centre* [online]. Paris: UNESCO, c1992–2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/us>

United States. *CIA: Central Intelligence Agency* [online]. Washington: CIA: Central Intelligence Agency, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/united-states/>

UNWTO Tourism Definitions. Madrid: UNWTO, 2019. ISBN 978-92-844-2085-8.

USA - Víza - režim vstupu. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, ©2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/severni_amerika/usa/cestovani/visa.html

Visited UNESCO sites USA. *Sim1 travels* [online]. Stockholm: Sim1 travels, ©2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: https://www.sim1.se/unesco/unesco_usa.html

WALTON, John. Tourism. *Encyclopedia Britannica* [online]. London: Encyclopedia Britannica, ©2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/tourism>

What Exactly Is the U.S. Economy?. *The Balance* [online]. New York: The Balance, ©2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.thebalance.com/us-economy-facts-4067797>

Zájezd na NHL NY Islanders - Detroit & NY Rangers - Pittsburgh & NJ Devils - Montreal. *Czech sport travel* [online]. Praha: Czech sport travel, ©2012-2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.czechsporttravel.cz/zajezd-na-nhl-ny-islanders-detroit-ny-rangers-pittsburgh-nj-devils-montreal.html>

8 Seznam obrázků a seznam tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Památky světového dědictví na území USA.....	34
Obrázek 2 - Oblíbenost sportů dle států.....	35
Obrázek 3 - Potraviny v USA dle států.....	40
Obrázek 4 - Super Bowl Halftime Show 2022	45
Obrázek 5 - Finále Světové série 2020	48
Obrázek 6 – Stadion Atlanta United	50
Obrázek 7 - Ice projection - San Jose Sharks	53
Obrázek 8 - Počet cestujících na sportovní události do USA.....	54
Obrázek 9 - Cestovní výdaje spojené s návštěvou sportovní události v USA.....	54
Obrázek 10 - Nabízený zájezd cestovní kanceláří	60
Obrázek 11 - Letenky (Praha - New York).....	65
Obrázek 12 - Letenky (New York - Praha).....	66
Obrázek 13 - Sallys.s Lovley Black Biss.....	67
Obrázek 14 - Lokace - Natural Blend.....	68
Obrázek 15 - Cestovní pojištění - balíčky	69

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Průměrná útrata účastníka sportovního cestovního ruchu.....	55
Tabulka 2 - Základní itinerář zájezdu	61
Tabulka 3 - Cestovní pojištění	63
Tabulka 4 - Kalkulace individuálního cestování	70
Tabulka 5 - Celkové nutné výdaje	72
Tabulka 6 – Porovnání základních cestovních výdajů.....	74
Tabulka 7 – Porovnání celkových cestovních výdajů	74